

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Qvæ Flagellvm Peccatorvm Sev Conciones De Fame Prodigi

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1614

I. 1. Concionis proœmium. 2. Sceleratorum correptio Rebuspub.
necessaria. 3. Alioqui, quæ inconuenientia. 4. Punit impios Deus. 5.
Amore. 6. Prodigus, correptus, beatus. 7. fame luit. 8. Pœna ista ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55934)

CONCIO PRIMA.

4.14. δαπανήσας δὲ αὐτῶ πάντα, ἐγένετο λιμὸς
 ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
 ἐπερῆσαι.

4.14. Et postquam omnia consummasset, facta
 est fames valida in regione illa, & ipse cepit e-
 gere.

4.14. Quumq; consumpsisset quicquid habebat, fuit
 fames magna in regione illa, & cepit egere.

ARGUMENTVM.

1. Concionis proemium. 2. sceleratorum correptio
 Rebus pub. necessaria. 3. Alioqui, qua inconuenien-
 tia. 4. Punit impios Deus. 5. Amore. 6. Prodigus
 correptus, beatus. 7. fame luit. 8. Pœna ista ipsi
 congrua. 9. Lenis. 10. crudelis. 11. misericorditer
 punit Deus. 12. Medicus peritus Deus. 13. Exstir-
 pat luxuria radicem. 14. cataplasmate vno vul-
 nera omnia non sanat. 15. fames utilis aduersus
 peccata omnia. 16. Quæ deliquerunt membra
 puniuntur. 17. fames prodigi cur tanta. 18. Inuen-
 tus durè castigata. 19. Deus creditor rigidus. 20.
 fames, qua ob immania scelera acciderunt.

Expiravit, (gratia Deo) indictum nobis iustitium,
 quod arbitretur ruminandis, digerendisque concio-
 nibus nostris nuperis, prælibandæ dulcedini amoris
 Dei, dicendo vale perpetuo peccatis, impensum. Si se-
 cus, ecce nunc consuetorum laborum tempus reuixit.
 Ac vitam aded demonstrem vobis perspicaciter, ceu
 in speculo pellucido malè fortunatam prodigi nostri
 vitam; aut potius relata perditæ ipsius vitæ legenda,
 acres quos pertulit dolores, demersus vasto Oceano
 voluptatum; vt hac ratione in via cõtineantur probi;
 cogantur missis sinibus & anfractibus regredi impij;

DE FILIO PRODIGO

perspecta malorum infinitate, quibus demum oppri-
muntur peccatores. Hec erit basis huius secundae co-
tignationis & edificij nostri Euangelici. Hoc loco erit
porta, & constituetur aditus: *Et postquam omnia con-*
summaisset facta est sumes valida in regione illa. Vbi ob-
ligurijsser prodigus facultates suas omnes; pecunias,
vestes, praedia, villas, domos, agros, castra, iocula, vi-
niones, annulos, torques *facta*, ut aiunt, *quasi praer-*
uina, inualuit dira fames in regione illa, ut & ipse ce-
perit penuriam pati. Exitus vero, siue pyla postica de-
crit: *Et cupiebat implere ventrem de siliquis, quae pen-*
manducabant, & nemo illi dabat. Quia vero ea fuit hu-
manitas vestra, non eloquentiae nostrae virtus, cum de
tenuitas & sterilitas mihi explorata; quia, inquam,
dignati estis praesentis vestra, alto vestro silicio con-
nectare anticas conciones, obsecro, ut si sterilitas sen-
tosorum agrorum, quos nuper excolebam candorem
primum non ademit, nunc alacriores & attentiores
sitis, dum vernantem hunc campum, in id paradisi
terrestrem obambulabo, secundam nimirum partem
Euangelij nostri. Paradisum, dico: non quod mihi de
vobis voluptati debeat esse seimo super iliade sacra
malorum miseri, prodigi: Nequaquam; non delectat
carnibus & cruore humanis, cum antropophagi:
non delectant undique erumpentes flammæ, cum Ve-
tonem è sublimi specula specularum: non est volup-
tati spectare cum abiecto ignauoque Scipione procul
ab impetu è crepidine montis acre certamen, cruen-
tumque castrorum binorum, conflictum Dei & pecca-
toris: non quod ea sint mihi gaudia, ab excelsa ruti
Phares conspiciere infelicis Vlyssis classem modo in
eolum vsque fluctibus agitatum, modo ad pelagi de-
pressam ima; modo in scopulos rupesque impingens,
contractis malis, ruptis velis, à Scylla in Charybdim
delatam: nauarchas, duces, milites cum perfido Nap-
plio nantes, huc, illuc pulsos cernere.

Virgilius i. *Æneid.* *Non obrusa adeò gestamus pericula*
Peni.

Nectam auersus equos Tyria sol iungit ab urbe:

Vide Ma-
crob. c. 2.
Saturnal.
cap. 2.

CONCIO PRIMA: 5

Ast contextum luctuosæ fortis prodigi nostri paradisi
 ad pello voluptatis, à venustate locorum commu-
 nium, quos habeo obuios eeu totidem areas; à flori-
 bus eloquentiæ, quibus eum respexit Christus: quia
 iucundum alieno periculo sapere: quia eiusmodi æ-
 ruminæ acceptæ sunt animis verè pœnitentibus; & li-
 benter expiandis patris sceleribus perferuntur: quia
 earum consideratio plerumque aberrantes deducit
 in optatum gratiæ salutisque portum: quia gaudium
 est prodigo eorum opera saluo, commemoratio
 præteritæ calamitatis: *Habet præterita calamita-
 tis secunda recordatio delectationem*, inquit Cicero.
 In hoc paradiso licebit visere, vt appositè pœnas
 erigat à prodigo Deus, profusionis, fame, conue-
 nienter ad delicta: *Postquam omnia consummasset,
 facta est fames valida in regione illa, & ipse cepit egere*:
 libertatis, dura seruiture. Qui enim æquissimis vo-
 luntatis paternæ obsequijs mancipare se renuerat,
 cogitur exteri ignori tyrannicum subire iugum: qui
 in ore sui domo subsistere non poterat, haram ha-
 bet pro domicilio: qui honestis parentis domesticis
 conuiuere nequibat, sit porcorum contubernio, dig-
 nus sanè talium aulicorum dominus: non contentus
 liberali conuictu patris; aluo porcorum viuuit;
 imò non viuuit, perit, porrigente nemine siliquas,
 quibus pro votis explet ventrem. *Es nemo illi da-
 bat*. Illustres sane areae istæ, huius horti Academiæ
 nostræ, venustis refertæ floribus, non minus aspectu
 quam odoratu gratis; quos per tempus carpe-
 mus, & ordine distribuemus vobis. Nunc solam
 perstringemus inedia, cur hac potius quam a-
 lia quavis calamitate ictus: quare tantopere in-
 ualuit ipsa; deinde, sub finem demonstrabimus
 nunquam penè accidisse famem, nisi ob atrocía
 flagitia. Atar, rogemus eum, *Qui plantauit hor-
 tum voluptatis à principio*; cuius nutu clauditur
 & reletatur; *Aperit & nemo claudit, claudit, &
 nemo aperit*, nobis concedere clauem huius no-
 stri, ne nobis occludatur & inaccessibilis fiat.

Gen. 2.

Apoc. 3.

Eum, qui aliquando sub hortulani specie Magdalene dignatus est apparere, & qui sua gratia hunc hortum parabolæ nostræ excolendum videtur curæ nostræ commississe, quomodo terrestrem alium Adæ tradiderat, ut operaretur & custodiret illum me quoque spiritum fortitudinis dignetur, quo ad eodē peritē excolam eum, ut fructus vitæ proferat peccatoribus. Aue Maria.

Joan. 20.
Gen. 2.

Iustitia
Rerump.
basis.
Vide Plat.
in Amat.
ubi pro-
bat Cice-
ro se ciui-
tate non
pulsam.

Pl. 98.
Pl. 96.
Aratus vir-
ginem
quæ id
est iusti-
tiam suis-
fecit.
Quæ Theo-
phastes
etiam vir-
ginem a-
pud Ge-
thiū pro-
didit.

2. Eloquentiæ Romanæ parens, eloquenter promovere suo, l. 3. de natura Deorum: Nec domus, nec Respublica ratione quadam & disciplina designata videntur, si in ea nec recte factis præmia, existent vlla, nec supplicia peccatis: sic mundi diuina in homines moderatio profectio nulla est, si in ea discrimen nullum est honorum & malorum.

Idem in parad. 4. Ius & æquitas: vincula sunt ciuitatis.

Doctorum quoque aquila S. Augustinus tom. 5. l. 4. de ciuit. cap. 4. Remota iustitia, quæ sunt regna vniuersæ magna latrocinia.

Nota ex eodem loco responsum Pyratæ ad Alexandrum, & Cicerone l. 3. de Rep. Iustitiam amplectatur priorem Rex, imperij suscipiens clauum: iustitiam nouissimè deserat. si modò eam deserere potest. Honor Regis iudicium diligit. Iustitia & iudicium correctio sanus.

Quid. l. 1. Metamorph. Virgo cade madentes. Vltima caelestium terras Astræa reliquit.

3. Hac enim subtracta pectus in regnum, sicuti ædificium corruiit euulso fundamento. Namque, defectu iustitiæ, Maiestas Imperij (vtique eius fulcrum, tutela, & conseruatio) deprimitur: ipsius gignitur contemptus, omnis Principatus contagium pestilentissimum. Quis vereatur Principem, cuius gladius manet altè reconditus; qui feriatam habet macheram, & quæda ex iustitia sub- tractione. hocce ipsum fabulator Philosophus Æsopus, inducens ranas sus deque trabe Rege suo salientes, & resilientes, Regem immotū, insensibilemque sublannantes? Deinde

Curtius l. 8. Maiesta-
tē Impe-
rij salutis
tutelā ef-
fecit.
Incommo-
da ex iusti-
tia sub-
tractione.
Apol. 19.

CONCIO PRIMA.

7

Deinde, impunitatis spes, irritamentum est validum delinquendi.

2.
7

Cicero l. 3. Offic. & pro Milone: *Impunitas peccandi maxima illecebra.*

Publius Mimus apud Macrobius l. 2. Saturn. cap. 7. *Veterem ferendo iniuriam, insuit as novam.* Sterilescet denique virtutum ager, si nulla exstarent in Rep. præmia rectè factis.

Iuvenal. satyra 10. *Quis enim virtutem amplectitur ipsam,*

Præmia si tollas?

Quis in agone contendat acriter, non affixis ad columinam præmijs? Quis malum fugiat, ni viderit cruce, & equuleos? Necessaria est adeo iustitiæ virtus vbiq; ut qui cruore, cædeque pascuntur, ipsius nullam retineant umbram vel iniuri. A pes ipsæ institutæ Rep. politiam tutantur, supplicio rebellium, & exilio inertium.

Cic. 2.
Offic.

Virgilius. *Aeneidos: Agmine facto*

Ignavum fucos, pecus à præsepibus arcent.

Augustus apud Senecam in ludo: *Pietate & iustitia Principes Dij sumus.* Reipub. statum, virtutem non amat, inimicus non est vitij Princeps, ni delinquentibus decernat supplicia ex iustitia.

Plato in Amat. *Inscriptio qua in Delphis est præcipit, prudentiam scilicet & iustitiam colere.*

4. Hinc, optimus Deus noster, vnicus Cæsar & Monarcha huius vestræ Reipubl. totius orbis, vt se iustum probet, nulla recte facta sine præmio, nec vitrum aqua frigida, quandocumque; nulla delicta impunita dimittit, quamlibet serò; *Tarda tamen tacitis poena venit pedibus;* seuerè mitis, mitè seuerus: *Nullum dedecus culpa, sine decore iustitia;* spectans tutelam suæ Maiestatis; adminiculum & conseruationem legum; commodum Reipub. vtque spe præmij stimulentur probi; terrore supplicij à scelere deterreatur mali: quamquam summæ illi bonitati molestum sit corripere.

Matt. 12.
Tibull.
D. Bon. 2.
Sen. dist.
36.

Isa. 1. Hen, vindicabor de hostibus meis?

A. 4.

D. Chry.

D. Chrysoſtomus patꝛneſi. ad Theodorum Monachum lapſum: Illis Deus qui in ipſum deliquerunt non ſolet propter ſuam contumeliam immittere, aut quidquid incommodi in hanc naturam inducere, ſed omnino in noſtram ſpectans utilitatem, videlicet, ne peruerſitas noſtra aut in peius abeat, aut contemnat, deſpiciatq; illius benignitatem.

Et paulò poſt: Hac de cauſa Deus flagella nobis mittitur, & interim adducit, non ut ſe ulciſcatur, ſed ut nos ad ſe trahat.

Verumtamen immenſo in nos amore vindicat peccata noſtra Deus.

2. Machab. 6. Multo tempore non ſine peccatoribus ex ſententia agere, ſed ſtatim ultiones adhibere, magni beneficij eſt iudicium.

Pl. 98. Domine Deus noſter, tu exaudiebas eos, Deus tu propitiuſ fuiſti eis, & ulciſcens in omnes adinventiones eorum.

Prou 3. Quem diligit Dominus corripit, & quiſi pater in filio complacet ſibi.

Heb. 12. Flagellat omnem filium quem recipit.

Apoc 3. Ego, quos amo, arguo & caſtigo.

Plato in Craſilo: Miſerum eſſe, qui peccatorum poenitentiam non ſuit.

In inſigne, teſſeramque amoris Deus pollicebatur Dauidi futurum, ut ſi poſteri eius deſicerent ab obedientia legum ſuarum, eos flagris dexterae miſericordiae reduceret.

Pl. 88. Si autem dereliquerint filij eius legem meam, & in iudicijs meis non ambulauerint: ſi iuſtitias meas prophanauerint, & mandata mea non cuſtodierint, cuſtodiſco in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum: miſericordiam autem meam non diſpergam ab eis, neque nocebo in veritate mea. Rurſus, argumentum eſt enim Deo iniuſum, cui poſt ſcelera non immittit flagella.

Origenes homilia 8. in Exodum, ait euidentiffimum ſignum nullius in prolem parentis amoris id eſſe, ſi nimium eam non corripiat, ſi rectè, maleque factorum

CONCIO PRIMA.

2

rum coram gerat nullam; si planè missam fecerit, quomodo medicus agrum, de cuius salute nulla exstat spes. Pari modo, ni nos fallant sancti Patres, dicentes, Deum grauius offensum peccatoribus, non offensum, id est, non corripientem, nobiscum agitur. Ignoratis Philosophos Platonem, & Archytam Tarentinum iratos, non animaduertisse in seruos; sedata verò ita penas exegisse ab eis?

Cicero 4. Tuscul. Val. Max. l. 4. c. 11. Plutarch. in mor. de

sera uisione Numinis.

Exo. 20.

Ezech. 16.

D. Bernardus, serm. 42. in Cantica: Tunc magis irascitur Deus, cum non irascitur. Meministis Deum, quo maximè tempore Israëliticam Gentem deperibat, solitum dicere: Ego sum Deus tuus fortis, zelotes, uisitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt me? Tepente uerò, argenteque pristino amore postmodum, ita demerent populo, iratum dixisse: Auferetur zelus meus à te, & quiescam, nec irascatur amplius, eo quod non fueris inuocata dierum adolescentia tua? Age, perge quo lubet, tibi permittuntur fræna, non est quod metuas deinceps ab ira mea.

Legistis aliquando, ut iracundus ualefacto dimittat populum suum in psalmis?

Ps. 80. Et dimisti eos secundum desideria cordis eorum, ut inueniant ad inuentionibus suis.

Psal. 9. Exacerbauit Dominum peccator, secundum multitudinem ira sua non quare.

Psal. 72. Ecce, ipsi peccatores, & abundantes in seculo, diuenerunt diuitias. Sequitur: Verum tamen propter dolos posuisti eis, percussisti eos dum alleuarentur.

Zachar. 9. Non pascam uos, quod moritur, moriatur, quod succiditur succidatur, & reliqui deuorent, unusquisque carnem proximi sui.

Osee. 4. Non uisitabo super filias uestras cum fuerint adulteratae.

Quocirca, sapienter cum Regio Vate, qui deliquit, D. Aug. dixerit: Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corrumpas me; in illa uidelicet ira, qua peccata patra non uisceris. Id est, argue, cortipe, hic uere, hic Domine seca; intra me, extra me, circum me, quod libuerit, ne in se. perlice, ut in æternum parcas.

A 5 Mi.

Micheæ 7. *Iram Domini portabo, quia peccavi ei.*

Psal. 72.
Vide O-
rig in
Psal. 37.

Ne me ô Domine in eorum referas numerum, quod in labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, in hoc seculo, sed in futuro cum diabolis antipodibus.

6. O beatum prodigum medijs in ærumnis suis! Infelicè dixerò, ab insolèti vita, à fortunè sorte, à fame, à seruitute vili, consideratis vt repugnâtes cômodytæ, & bono naturæ: ast terque, quaterque beatum, quem Deus pro ordine & ratione iustitiæ (ne in posterum temni Maiestatem suam cõtingat; vt delinquentes cohibeat, & ad bonum reducat; vt exemplo ceteros doceat; nec ad noua patrandæ scelera, indulgentia, dissimulatione, impunitate prouocet) remunerate capit. Hic dies tibi ô Prodigè, festiuor, omni alio, qui tibi vnquam lætus illuxit.

Stobæus form. 42. Ferunt receptum Persis morem, vt Regis imperio flagris cæsus, gratias referat, tanquam si feliciter secum actum sit, quod Rex ipse memor fuerit. Plurimum certè Deo teneris, ô prodigè, quod te cedere virgis incipiat: tui in regione longinqua constituti, nihil minus quam de ipso cogitantis, meminerit, & amoris sui in te argumenta te corripiendo demonstrat. Persuasum habe Deum summo furore in te non exciduisse, vtique qui te castigat. Gratias referens, confite-

Psal. 118. re Domino: *Bonum mihi quia humiliasti me, vt discam iustificationes tuas.*

D Chrysostomus hom. 13. in 4. c. Matt. paulò ante finem dicit esse misericordiæ, quædam puniri.

Tres pro-
digi pla-
gæ.

7. Spectemus nos quas ab eo extorqueat penas Deus. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse capit egere. Tribus hinc inde milibus tortoribus, eam cogit ad meliorem frugem.

D. Bonau.

Facta est fames valida, & ipse capit egere. En primum, famem. Et adbasit vni ciuium regionis illius, & misit eum in villam suam, vt pasceret porcos. En secundum, ignominiosam seruitutem. Et cupiebat implere ventrem de filiquis, quas porci manducabant. Ecce tertium, mendicitatem summam. *velut agmine factò, qua dat a peria*
ruant. Euc.

Virg. 1.
Æneid.

Bulfer: to ventre marfupij clysteribus & rhebar-
 baro luxuria; exhaustis arcis, per meretrices, Harpijas
 insignes, fædas, veras sanguifugas; per aulædos, canto-
 res, iactatores, lurcones, comedones; distractis vesti-
 bus, & vniuersa supellectili; ad summam reducto ve-
 multulo amatore egestatem per cōptulas amasiolas,
 quas perditè deperierat; pomorum carptorem, aut
 incendiarium dixisses; cui vix subucula, ad instar mal-
 leatorum Vulcani munda, tegendæ nuditati; denique,
 fastuoso illo pauone, insigni sua rota exuto, & pennis
 omnibus nudato, vt ne ossiculum superesset frixan-
 dum (ista siquidem omnia inculcat textus, Et post-
 quam omnia consummasset; nescio an scriptorum incu-
 ria deprauatum sit verbum, vti sentit Erasmus: melius
 enim exprimit versio Syriaca, *Quumque consumpsis-
 set quicquid habebat*; vbi habet Græcus *ἀπαύρησεν*
ἃ ὅτις ἔδωκεν, vsus verbo *ἀπαύρησεν*, quod significat
 consumere, expendere: nisi fortè versio nostra com-
 munit, verbo *consummasset*, intendat prodiga, expleta
 omnimodè libidine, nihil superfuisse quod ad nouam
 voluptatem excogitaret, *Nullum pretium sit quod non
 pertransiatur luxuria nostra*, iactant eiusmodi crebrò
 perditij; expletis nefariè artis suæ præceptis, aspirante
 nulla in posterum nouarum deliciarum specie; deficiè-
 tibus simul facultatibus, oportunè aduenit virginita-
 tis amica, luxuriæ inimica, fames, vt ait quidam, *Fa-
 ma est fames valida in regione illa, & ipse cepit egere*. He-
 braïsmus est, vt notat Vatablus in margine, pro, *ita vt
 cepit egere*. Fames, egestas, annonæ charitas, necnon
 immoderatus edendi appetitus insolitus inualuit; *Aristot.*
 quod propriè significat Latinorum *fames*, & Græco-
 rum *λιμός*; cui auiditati denotandæ addūt Græci *ἰχυρός*,
 & versio nostra, *valida*; estque quod eleganter Græci
 vna dictione *ἑλιμίαν*, aut *ἑλιμόν ἢ ἑπιμίαν*; nos di-
 liū famem dicimus. Significant verò dictiones illæ
 Græcæ excessum, ratione particulæ *ἑς*, quæ alteri di-
 ctioni iuncta eius auger significatum; quod *ἑς* græ-
 cum, signet nobis bouem, animal enorme, multique
 pabuli; & auiditas ista, morbi genus, quo qui labo-
 rat,

*Erasm. in
 annot.*

*D. Amb.
 legit con-
 sumpsit.*

*Cateta-
 nus, con-
 summas-
 set, pro
 consum-
 psisset di-
 ctum.*

*Calixt. 2.
 p. hoc est
 cōsum-
 psisset.*

*Leninus,
 absum-
 psisset.*

Sap. 2.

*Aristot.
 ἑλιμίαν
 dicit.*

*Vide Ca-
 liū Rho-
 din. l. 13.
 cap. 39 l.
 14. c. 1.*

rat, esurit insanè. etiam post sumptum cibum, dicitur. que nonnullis *canina fames*: quam cladè, comminatus est aliquando Deus populo suo per Isaiam; estque inexplebilis appetitus ille mulieribus frequens latis.

Somnia
eucto
canum,
panes.

Pl. 38. *Circuibunt ciuitatè, & famè patientur ut canes.*
Isa. 9. *Declinabit ad dexteram, & esuriet, & comedet ad sinistram, & non saturabitur.*

Plinius l. 12 hist. cap. 34. *Mori esuriendi semper inexplebili auiditate, animalium vni homini, accidit.*

Eusebius in historia Eccles. scribit Herodem Regem Judææ simili auiditate vorandi à Deo puniunt esse, nec tam phthiriasi, quam fame periisse.

Hippocr. l. de flatibus: *Fames morbus est, item frigus.*

Galenus lib. 2 Aphorism. aph. 16. famem interdum accipit pro defectu ciborum, interdum pro tenui & parum idoneo victu. verumtamen, adueniens naturaliter morbus iste, potius inualet brumali calore, quam sereno & temperato (vti asserit Ebanstratus relatus ab Aulo Gellio) quod calor naturalis repulsus & acritate frigoris hyberni compulsus interiora repetere consumat alimentum siccum; quo consumptum inuadit summa auiditas illa, teste Aristotele. Prouenit etiam eiusmodi esuries ex thermarum frigidarum frequentatione: calor enim naturalis per totum corpus diffusus, & ab æstu solis attractus, aquarum algore ad interna se recipere cogitur penes digestiuam;

Aulus

Gell l. 16.

Noct. Att.

ric cap. 3.

Arist.

problem.

sect. 8.

9. 4.

unde fit vt idem calor concoctis, fixisq; citissimè omnibus in stomacho, excitet denuò primam famem: è contra, tepor, frigiditasq; stomachi ipsius, indigestam cruditatem ingenerat, per quam edendi stimuli nulli acuuntur. vtraque porro fame, & annonæ penuria, & inexplebili auiditate edendi laborabat regio.

Deinde, tamen si eruditus Erasmus dicat optimè dictionem *ἄχρηστος*, qua hoc loco vtitur Græcus, referri ad asperitatem, non ad quantitatem, arbitret tamen positam, ad connotandam quoque magnitudinem, id est vniuersitatem & extensionem istius famis, comprehendentis non vnâ & alteram ciuitatem, sed generaliter vniuersam regionem; sumentisq; incrementa

affidue, donec inuolueret, stringeretq; prodigum no-
strum. *Facta est fames valida in regione illa.* Deus meri-
to iritatus peccatis adolescentis, Virgil. i. *Æneid.* *V-*
nus ob noxam & furias Atacis Oilei; totam cum ipso
affigit provinciam. Dicemus in sequentibus, nuac
sufficiat inquirere, cur peculiariter fame crucietur.

8. *Mihi ipsi temperare nequeo, quin exclamans*
geminem. O altitudo, o altitudo diuitiarum sapientiæ &
sapientiæ Dei! Siquidem, non aduertis mecum, vt pru-
dentet congrua peccatis immittat supplicia? *Prodigū*
optimè
famē pu-
nitum.

Plutarchus tomo 2. moral. tract. de sera numinis
vltione: *Medicinam animæ quæ vulgò iustitia cognomi-*
natur, omnium artium maximam testatur Pindarus, qui
idco vocat Deam Aristotechnam, artificum præstantissi-
mam quippe iustitia administrationem quæ ius habet de-
terminandi quando, quomodo, & quatenus quilibet ma-
lorum sit puniendus.

Arbitramini, æquiuallisse affligendæ regioni illi,
immissam pestilentiam, aut bellum atrox, fami; quæ
fune immanes, vltimateque Dei nostri carnifices? Aut
existimatis, eadem facilitate Deam assumere non po-
tuisse binas alias furias, quam famem, vel triplici ful-
mine eius ceruices excerebrare, aut hisse terra abdi-
tissimis eius viscibus viuentem sepelire? Innumeris
modis eum corripere poterat Deus, quis dubitet?

Psalmo 31. Multa flagella peccatoris.

Deuter. 32. Nonne hac condita sunt apud me, & si-
gnata in thesauris meis? Mea est vltio.

Poterat Deus ex innumeris sagittis, quas in phare-
tra, & armamentario suæ iustitiæ reconditas habet, v-
na e tribus potissimis equè castigare, prout aliquando
insinuauit Dauidi, dicens: *Trium tibi datur optio:* ve-
rum sapienter & maturè vsus est præ cæteris fame, vt
se misericorditer seuerum, & seuerè misericordem ex-
hiberet. Nec enim malum datur crudelius humanū,
& humanè crudelius fame: Nullū incommodum sic
cogit hostem, vt famas: nihil ad omnipotentiam Dei
propius accedit, quam famas: qua ad incitas redigitur
perduellis, quæ cogit subdi rebelles.

Mentari-
dri prou.
E tribus
malis v-
num. Sunt
qui dicat
ijs qui se-
tentia ca-
pitali dē-
nati fuis-
sent tria
solere de-
ferri, gla-
dium, la-
queam, &
conitum.

Plu.

Plutar. to. 2. mor. tract. de his qui sero à numine puniuntur, ait; Lyfimachum pressum siti corpus proprium, totumque exercitum dedisse Getis, cumque dedisset iam bibisset, dixisse: Proh me hominem prauum, qui tantillæ voluptatis gratia tantum amiserim regnum.

Titus Liuius in epitome: L. Antonius obsessus ab Octauio Augusto Perusia oppido Etruria, cum ætate laboraret ar nona penuria, coactus est cum trecentis alijs ad ditionem facere magistra fame.

Suidas, & Thucyd. in 5. Melus oppidum Thessalia à Nicia duce Atheniensium non tam expugnatum machinis bellicis, quam fame.

Nostra ætate Dux ille Hispanorum inuictissimus, totiesque victor Dom. Daragonius vulgò dictus, Halemium deserere coactus est, magistra fame.

Anno 1596. Fera illa Gallia ciuitas verè fera pessima, à nostris restituta Regi Franciæ, magistra fame. Iulius Frontin. l. 3. Stratag. c. 4. videatur.

Fames bello minor secundum quid. Gen. 42. Filij Iacob didicerunt adorare Ioseph, vel maximè exolum, magistra fame.

Gen. 25. Esau maior didicit seruire minori magistra fame.

1.

9. Amplius, humanum malum est in sua crudelitate fames: nec enim subito furore opprimit, sed lenta tæbe consumit. Fames, humanè crudele malum, non incendit, non mutilat membra, non effundit sanguinis riuos, vt bellum; Nec inundant sanguine fossa, summo eum eius dolore qui in carne sua excipit vulnera, horrore eius, qui ebullientes cernit fratrum cruoris, ad instar erumpentis liquoris è dolio constracto riuolos, pauore eius, qui gemitus confusos pereuntium, terram mordentium, arenam cruore vuidam mandentium, audit. Humanum acre malum fames: nec commpositio rei existentis, sed sola priuatio, absentiaue boni naturæ congrui, est vacuitas, vanitasque ventris.

2.

Malum est esuries, quod minus sentitur quò magis augetur.

3.

Era si stratus med. apud Gellium l. 16. noct. Attic. c. 3. Nam si qui sponte abstinet cibo, primis temporibus fames

fame afficiuntur post autem minus, aiebat medicus quidam. Est atrociter humanum malum fames; cuius remedium vulgare, omnibusque notum; remedium precens, in promptu est, sumptibus exiguis. *Paruo constat fames.* Lene vulnus fames, quæ indicibili voluptate curatur. Deinde ventris arcta constrictione, compressione ad tempus suspenditur, & patienter suffertur.

Erastistratus l. 1. diaireleon apud Gellium l. 16. noct. c. 3. *Scythæ enim cum sit usus ut famem diutius tolerant fastidiosam circumligant. Ea ventris compressione ejectionem posse depelli creditum est.* Denique sufferentem longanimiter nullo adhibito remedio, paulatim & insensibiliter plus minus octiduo ad funera ducit.

Plinius l. 12. histor. cap. 54. *Homini non vtrique die septimo lethalis inedia durasse & ultra undecimum plerisque certum est.*

Potè, etiam Albertus scribit suo tempore in Germania fuisse feminam, quæ sine cibo dies quandoque viginti totos, egerit: & virum se vidisse, qui sine cibo septem perseverauerit hebdomadibus, alternis tantum diebus aquam exorbentem.

Iterumque Plinius alibi dicit, compertos sibi Scythas in duodenos nonnunquam dies fame & siti durare, quasdam solum herbas in ore habentes.

In qua porò humanitate, plurimam deprehendo reconditam crudelitatem. Crudelis, quæ homini admittit vitæ adminicula; quibus substractis necessum est corrui, haud secus ac pyramis suffosso fundamento. Immanis, quæ homini bellum mouet intestinum, vitalioresque occupat partes, & nobiliores. Fera, per quam se ipse internè vorat discerptiq; homo, uti quoddam Eriusichthos, externè; famelici adipe liquante diffundenteq; sustentationi corporis, uti ait Aristoteles: *Si in ea cibi vitiosa cupiditate resolutio imbecillitasque sequata est, materia statim interna corporis à collecto calore colliscescit: Quæ si ad locum cibo à natura destinatum influcere pro cibo seipsum corpori applicabit.* Improbæ, quæ hominem pecudibus deteriorem factum, compellit quandoque mandere paleas, fimum, stercorea, & quid turpius detur.

Dio.

4.

5.

6.

7.

8.

12.

20.

30.

40.

Diodorus lib. 14. Rhegini obsessi à Dionysio Tyranno herbas circa muros crescentes pecudum insiar depasti sunt.

4. Reg. 6. Quarta pars cibi stercoris columbarum quæque argenteis emebatur, tempore famis in Samaria.

Thren. 4. Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora.

Hierosolymitani enim obsessi à Vespasiano delicias rimabantur, ut boum veterem firmum alimentum haberent. Stercus inde collectum, quod nec vltim quidem tolerabile fuerat, ijs cibis erat.

4. Reg. 6. Caput asini octoginta argenteis venij.

Appianus lib. de bello Mithrid. Athenienses obsidente Sylla lixarunt coria, & ciscocta in alimentum vertunt.

5. Trux, per quam aded trux euadit homo, ut in antropophagum, cyclopem, lemurem mutetur; homini lupus; tandem deuorans sibi sanguine ructat, vt Saguntini: Nam Saguntus etiam stirum cadaueribus, à nonnullis pasta perhibetur; ait S. Augustinus: vt Cambysis milites, inuicem deuorantes prout fors dabat: Athenienses, cadaueribus caesorum ciuim, quæ & prolium, sub obsidione Syllæ vescentes. Memineritis patras mulieres binas Samariæ iugulatas infansibus vicissim vesci: item Marism nobilem matronam Eleazari filiam obsidente Jerosolymam Vespasiano, eo necessitatis fame adactam, vt fecerit prolem in uero in ventrem matris introire. Si licet veritati historice Poetarum iungere fabulas, meminereis Ericchi hominis qui inexplibili fame, & quasi rabida Metram filiam vorauit.

Ouid. 8. Metamor. Præbebatque aui do non in fida mēta parenti; vt & Saturnus liberos.

8. Dira rabies, fames; quæ hominem eo usque regere vt quos maxime in delicijs habet, deuoret. Nec canit desunt, qui coniuges absumpserint, vt Calagurij ciuitate Hispaniæ, patria Quintiliani, cuius ciues Pompeij exercitu cincti aded extremam passi sunt animum.

penuriam, ut absumptis omnibus animantibus, ne
idem Sertorio datam soluerent; mactarint & proles
& uxores; vitam tutantes morte eorum, quos omnium
maxime caros habebant. Haud immerito nuncupa-
tur *rabida fames*, quae ad tantam rabiem deducit. A-
trox, quae compellit non solum mobilia & immobilia
distrahere, sed & seipsum, libertatem, quae iusto praeio
nequit aestimari, tamen si veneat Pactole, & vniuersis
genus orbis.

Non bene pro toto libertas venditur auro.

Eam vendiderunt Aegyptij fame vigente: eam pa-
tati vendere erat inualecente penuria in deserto He-
braei; malentes denuo Pharaonis tyrannicum subire
ingum recens excusum, quam eluritione distorque-
ri & aus, quae caede non enecat subita, ut pestis & bel-
lum; sed vitae partem absumit indies: Diu viuere
permittitur, imo non diu viuere permittitur, sed tan-
dem mori compellitur lenta morte; quin quotidie a-
trocem infert mortem. Tetra, quae priuat voluptate
refectionis & somni, maximorum bonorum, quae ani-
mali accidere queunt. Hinc sapienter Theologi, nec
non pagani Philosophi eam tormentis infernalibus
annumerarunt. *Famem patientur ut canes.*

5. Basilius homil. de fame & siccitate: *Fames, om-
nium malorum caput, optimè.*

Threnor 4. *Melius fuit interfectis gladio, quam inter-
fuit fame: quoniam isti exstiterunt à sterilitate terra,*
loquebat lachrymabundus Jeremias, conformiter ad
Homerum, qui ex omni genere mortis, hanc procla-
mat acerbissimam.

Hom. Odiss. in 12. *Dura quidem miseris, mors est
mortalibus omnis,*

At perijisse fame, res vna miserima longè est.

Cicero lib. 5. ad Atticum: *Fame nihil miserius.*

Ammonius Marcellinus lib. 19. hist Rom. *Vltimum
malorum omnium.*

Adde, quod quandoque pestem secum inuehat. E-
quidem ab insalubribus cibis, & pessimi succi, quorum
necessarius est usus deficiente annoa, scaturiunt per-

Euseb. l. 3.
hist. Eccl.
cap. 6.
ex Hiero-
solymoru
obsidione
docet fa-
mis malū
superare
passiones
omnes.
Silius
Ital. l. 3.
Virg. 6.
Aeneid.
7.
De varijs
exiethetis
famis
8.
vide Ba-
sil. homil.
de fame.
Aul. Gell.
l. 16. Noct.
Att.
Plutar. de
tuenda
valetud.
9.
Rhodigin
l. 13. lect.
antiq. c.
24. Philo
l. de Joseph
Gen. 47.
Exo. 16.
Aug. tra
27. in Io-
an. in fine.

ic. l. nicioſiſſimi morbi. *Famem peſtilentia ſequitur*, vulgò
Tuſcul. fertur: Deo ita permittente, quia non emendatis vo-
 Tantalù bis primos ſuos conatus irritos cernit. *Hac non ſuccel-*
pro gra- ſit, alia aggrediemur via, ait.
 uiffima
 11. Itaque, atrociffimo illo tormento ob criminum
 pana a- enormitatem plectitur, vt hinc liqueat iuſtitia Dei.
 pud info- Ne verò quærendi anſam habeat vt dicat prodigiu-
 ros ſiti & Percuſſiſti me caſtigatone crudeli: *Mutari ei mihi in cru-*
 fame cru- delem; ſed, magis benedicat Domino, grateſque reſe-
 ciari pu- rat maximas, & dicat: *Caſtigans conſignauit me Domino,*
 tat. & *morti non tradidit me. Corripet me iuſtus in miſeri-*
cordia & increpabit me. Miſericors Dominus & iuſtus.
Psal. 58. *Deus noſter miſeretur;* vtque ſe tam patrem quam Do-
 10. minum Deus comprobet, vtitur verberibus, in quibus
Terent. in manuſuetudo conſpicitur: percutit virga Moyſis, non
Andria. ſine manna; propinat amaras vndas Mara, ſed deli-
 1. ceratas: infundit prutiens rodentiſque vinum plagis,
erem 30. Samaritani, oleo admixtum; potandum præbet ab-
Job. 30. ſyathium, melle delibutum: ſcutit virgæ ſpinea, inter-
Psal. 117. textis roſis: Corripit pœna, cuius rigor dulcedinem
Psal. 140. habet admixtum. Nullum certè opus Dei, in quo
Heb. 9. non utatur miſericordia. *Miſerationes eius ſuper omnia*
Exo. 15. *opera eius*, vertit S. Hieronymus: *Miſericordia eius in o-*
Luca 10. *mnia opera eius*. Patrem & Dominum agit, lente mace-
Psal. 144. rans eum, & ad portas vſque mortis deducens: *Tibiſ-*
Psal. 38. *cere ſeciſti ſicut araneam animam eius. Appropinquauit*
Psal. 106. *runt vſque ad portas mortis, anima eorum in malis ta-*
Gen. 1. *beſcebat;* vt liber ab inſtanti morte, velit & poſſit pe-
 1. nitere. *Nolo mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur*
Orum & & viuat, dicit Dominus. O Deum optimum, qui per-
 1. cuit, non vt occidat! O Dominum benignum, qui ſe-
 1. mulos torquet, non vt ſub tormentis deficiant, ſed vt
 1. ſcelera expianda, coaſcitantur! O mitem bellarocem,
 1. qui hoſtibus bellum infert non paſcendus cruore, ſed
 1. pacem quærens! *Qui humiliat*, non vt omninò de-
 1. primat, ſed vt in gradum reſtituat! qui in-
 1. cendit, non vt in fauillam redigat, ſed vt caleſciant! qui li-
 1. mulat cædes, vt vitam donet! *fugite in infernum depri-*
 1. *mere, vt in paradifum attollat! Dominus mortiſicat &*
 1. *vitæ*

significat. deducit ad inferos & reducit. Ait ipse. Ego occi- *Deut. 32*
dam & vivere faciam, percutiam, & ego sanabo. Quan-
tus pater & Dominus, Deus noster! ut iustus & cle-
mens simul! *Misericordia & veritas obuiauerunt sibi,*
iustitia & pax osculata sunt.

11. Non aduertitis Deum in hac correptione quasi
explicasse sapientiam suam, & in medicis attem o-
scentasse? Nec enim est in officinis medicorum, si tan-
tummodo primis labijs prælibarit Hippocratis a-
phorismos, qui ignoret, curandis morbis frigidis a-
hibenda medicamina calida; oppilationibus, soluen-
tia;alui fluxui, constringentia; denique contrarijs
contraria curari.

D. Gregorius homil. 32. in Euangelia: *Sicut ars
medicina calida frigidis, frigida calidis curantur: ita Do-
minus noster contraria opposuit medicamenta peccā-
ti.*

Ibidem. *Celestis medicus singulis quibusque vitijs ob-
stantia adhibet medicamenta.* Deus noster, verus Escu-
lapius, vnicus Hippocrates & medicus animorum, re-
gulariter pugnantia è diametro peccatis remedia ad-
moquet.

Anton. de Metji med. cap. 2. Perioches 3. Thera-
peuticas Galeni: *Rationalis medicus, qui singulis natu-
ris sua esse remedia cognoscit, vni Aristolochiam intelli-
git vtilem esse, alteri autem nocuam, idque ob diuersa he-
minum temperamenta.*

- Humiliatione superbos castigat Deus.
- Prou. 29. *Superbum sequitur humilitas.*
- Isa. 40. *Omnis collis humiliabitur.*
- Luce 1. *Disperfit superbos mente cordis sui.*
- Psal. 146. *Humilians peccatores vsque ad terram, id est
superbos antonomasticè.*
- Psal. 17. *Oculos superborum humiliabis.*
- Psal. 88. *Tu humiliasti sicut vulneratum superbum.*
- Ezech. 17. *Humiliaui lignum sublime.*
- Isa. 10. *Sublimes humiliabuntur.*

Isa. 14. Superbiens Angelus, cunctis præcellere,
Deo cœu pari ambiens opponi, præ cunctis deprimitur.

Ezech. 31. *Iuxta impietatem eius eieci eum.*

Ezech. 7. *Secundum viam eorum faciam eis.* Et secundum opera eorum iudicabo eos. Item: *Iudicabo te iuxta vias tuas.*

D. Aug. tom. 10. serm. 34. de verbis Domini: *Qui peruersè vult imitari Deum, ut quomodo Deus non habet alium à quo formatur, non habet à quo regatur, sic ipse vult sua potestate vti, ut quomodo Deus, nullo formante, nullo regente viuatur: quid restat fratres, nisi ut recedens ab eius calore torpescat, recedens à veritate, vaneſcat, recedens ab eo, quod summè & incommutabiliter est, in æternum deficiat? Hoc diabolus fecit, &c.*

Gen. 3.

Ibidem, agit D. Augustinus de Adamo, qui volens esse suæ libertatis, miser factus est. Is appetendo scientiam offendens Deum, ignorantia percutitur: quia Deo gerere morem renuit, experitur animantium in se rebellionem, quæ paulò ante ad nutum parebant: in se ipso quoque conspirationem sentit intestinam, parte altera partibus eius studente, altera obſistente, & acerbè bellum mouente.

Gal. 5. *Caro enim concupiscit aduersus spiritum, spiritus aduersus carnem: Hac enim sibi inuicem aduersantur, ut non quacumque vultis, illa faciatis.*

Rom. 7. *Videò aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mee.*

Gulosus Adam, non contentus permissis, vescitur vetitis: hinc nec vetitis, neque concessis vescitur in paradiso deinceps: edere auens cibum labore & sudore quærat.

Gen. 3. *In sudore vultus tui, vesceris pane tuo.*

2. Theſſal. 3. *Si quis non vult operari, nec manducet.*

Diogenes prouerb. *Ni purges & molas, non comedet.*
Desudet, anxietur, laboret Adam, nunquam eo alſurgat opum, ut arbore vitæ vescatur: quam misit, edere volens de ligno scientiæ boni & mali.

Gen. 3. *Ne forte mittat manũ suã, & sumat etiã de ligno vitæ & comedat, & viuatur in æternũ, emisit eũ Dominus Deus de paradiso voluptatis.*

Jerem.

Jerem. 1. *Reddite secundum opus suum, iuxta omnia
qua facit, facite illi.*

Ezech. 31. *Iuxta impietatem eius eieci eum.*
Gen. 6. Incontinens Adæ genus, luxuriæ estuat igni-
bus, eorum pectoribus conclusus est Æthna; & ecce
tibi Deus effundit cataclysmum, suffocandis flâmis.

Ezech. 31. *Iuxta impietatem eorum percussi eos.*
Dan. 3. 4. Plus hominem sapit Nabuchodono-
sor, & Dei cultum deferri, sibi, etiam in imagine, vult:
hunc Deus hominibus inferiorem, pecudibus pa-
rem, forte & forma similem facit.

Simon Magus, Simoniacorum caput, volare per
særa contendens insultabat Apostolis, & ipsi Deo; &
ecce mox ad preces Principis Apostolorum cervicibus
curibusque allisis, non volat, non graditur, non mo-
uetur per bella avis; ipsi deficiunt & penæ & pedes, ut
ait optimè S. Maximus Episcopus, discredens de hoc
novo Dædalo.

D. Maximus homil. 5. in Natiuit. Apost. Petri &
Pauli: *Petrus velut victum illum de sublimi aere depo-
suit, & quodam precipitio in saxo elidens eius crura con-
fregit, & hoc in opprobrio facti illius, ut qui paulo ante
volare tentauerat, subito ambulare non posset; & qui pen-
nas assumpserat, plantas amitteret: similis imprudenti
Icaro, quem fingunt Poetæ propius soli volantem tem-
eritatis penas dedisse.*

Ezech. 31. *Iuxta impietatem eorum eieci eos.*
Luca 16. Diues ille comedo dira discruciatur siti
medius flâmis, qui pridè *Epulabatur quotidie splendide.*

Exodi 15. Exstinguere nititur Pharao Iudæorum
genus; ipse verò cum suis sepelitur sub undis. *Iuxta
impietatem eius percussi eum.*

Intumescit quis diuitijs? Non immittet Dominus
detractores; non infirmitatibus corripiet. Quorsum?
Nec enim oportuna malo remedia ista. Verùm ab o-
pulentia ad egestatem parabit transitum ipsi: ex Cræ-
so faciet Irum. Superbit luxu fastuue vestium & mo-
niliū ciuitas florentissima? Eius serica commutabit
Deus in saccū; pro torque aureo, funibus incolas vin-

Disputat
ibidem
Lyranus,
& bene
concludit,
mansisse
effigiem
humanā.
Vide Hæ-
politium
Martyrē.

Quid. l. 8.
Metam.

Eicit. Meministis eorum quæ vaticinatus est filia Sion
Maais in simili casu?

Isa 3. Pro eo quod eleuat a sicut filia Sion, & ambulauerunt extento collo, & nutibus oculorum ibant, & plangebant, ambulabant, & pedibus suis composita gradu mitebāt; decaluet Dominus verticē filiarū Sion, & Dominus cū in eorū nudabit. In die illa auferet Dominus ornamentum calceamentorum, & lunulas, & torques, & monilia, & armillas, & mitras, & discriminalia, & perficillidas, & mirenulas, & olfactoriola, & inares, & annulas, & gemmas in fronte pendentes, & mutatoriola, & pallia, & lintheamina, & acus, & speculā, & sindones, & vitam, & iheristram. Et erit, pro suauī odore fetor, pro zona, funiculus, pro crispantē crine, caluitium; pro fascia pectorali, cilicium.

Cernitis vt Dominus concinno ordiæ binas acies aduertat dirigar?

Ecll. 42. Omnia duplicia, vnum contra vnum, & non fecit quicquam deesse.

Ecll. 1. Multiplicationem ingressus eius, scilicet ad animas, quis intellexit?

2. Reg. 24. Exrollicur Dauid numerosa multitudo populū Cupit catalogo descriptos vniuersos? Ecce tibi repente Dominus exuenta strage hominum penā innumeratam prosternit turbam.

2. Reg. 11. Alienū commaculat thorum Dauid? Extremam ignominie notam ipsius vxoribus inuiri permittit Deus.

2. Reg. 12. Tollam vxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cū vxorib' tuis, in oculis filii huius

2. Reg. 16. Ingressusque est Absalon ad concubinas patris sui, coram vniuerso Israel.

Suetonius in vita Caligula. Hunc sequebatur prudenter morem imprudens Caligula Rom. Cæsar, qui venustulis, comptulis, polliculis aulicis sinciput dera sum volebat, quo deformarentur, qui specie ornata superfluo compta irritamento essent ad libidinem. Itaque, exemplo Dei, non vna erit iudicibus criminum omnium plaga; vti nec medicus omne medica-

ut vulnus diachylo: non omnem reum in crucem a-
 rgant; sceleratos cunctos crucifragio nō plectant; non
 omnes feriant secūri; non omnibus victis vnus sit
 communis per ignem cruciatus: aut sicarius gladio
 pereat; hæreticus, igni tradatur; prædo, palo suffiga-
 tur; fur in cruce sit coruis pabulo. *Eur suspendatur. Eur*
vidat quadruplum vnus vno, alius alio plectatur sup-
plicio, quomodo diuerſimodè in suis procedit Deus.

Luca. 19.

111.

D. Aug in
 Psal. 21.
 Deus me-
 dicus, tri-
 bulatio
 medica-
 mentum

3. Amplius, si supplicia sunt medicamina (prout
 dicere ceperamus) adhibita curando reo, Deus bone,
 vt oportuna, congrua, apposita prodigo nostro fames!
 Ignoratis medicos, vt malo prouidè medeantur, inue-
 ligare sedulo eius originem? *Quid cum quo, quid à*
quo, & quid quod potest? Atque perspecta mali causa,
 totos esse in ea tollenda, vt & effectus eius tollatur?
iudicatio, est sequentium siue agendorum insinuatio, a-
uant medici. Porro copia prodigum immerſerat Oce-
ano lasciuiz.

Ezechielis 16. *Hac fuit iniquitas tua, orium, saturi-*
ta, & abundantia.

Vide to.

Exodi 32. *Sedit populus manducare, & surrexerunt*
ludere.

mum 1.
 harū con-

D. Hieronymus epist. 43. *Ventrem discentum cibo, se-*
quitur voluptas genitalium. Optimè ergo Deus egesta-
tem immitit, vt sublata vbertate tanquam causa, mi-
nuantur impudicitiz, castitas paulatim inducatur fa-
me; & magis prodigus prandio inhiet deinceps
quam Venereis. Continentia corporis valetudinem son-
seruat, & animi pudicitiam; ait optimè Eusebius. Sub-
trahit ferocienti in sessorem equo pabulum, quo le-
nior fiat. Equi eorum, caro, ait Isaias, equi insanientes
in feminas. Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non
est intellectus.

cionum.

Isa. 31
 Psal. 31

Jerem. 25. *Vastat Dominus pascua arietum.*
 Psal. 38 *Propter iniquitatem corripuisti hominem, &*
tabescere fecisti sicut araneam animam eius.

Tollit à foco ligna, oleum subtrahit, vt flammam
 imminuat. En remedium:

Subtrahere ligna, foco, si vis extinguere flammam.

Marci 9. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi oratione & ieiunio. Extollat quatum libuerit Dilcordes Agnum castum, ceu optimum inducenda castitati: singulare amoris remedium faciat Ouidius, *non tem lumina rutam*: cunctis præcellit fames, quæ libidinem pellit, castitatem inuehit. Hinc Deus inedia affligit, utiq; remedio peculiari estuantis impudicitie, rebellionis arma adimit; securum radici admouet, *Omne firmamentum panis contriuit.*

Psal 41. Arcum conteret, & confringet arma, & scutum igni comburet.

Basilius, Quod Deus non sit author mali: *Diuitias auferit à malè uiuentibus, instrumentum ipsorum ad inuilitiam corrumpens.*

Isa 3. *Auferet Dominus omne robur panis, & embebatur aqua.*

Hoc loco discite Prælati & Domini, seruari causas calamitatis nostræ, originem hæresis, insolentia militum, principia ruinæ. *Recumpub. atq; incognitas causas, ferri mucronem conuertite.*

Cicero 3. Tusculan. *Vt medici causa morbi inuenta curationem esse inuentam putant sic nos agri uicinia causa reperta, medandi facultatem reperiemus.*

14. Amplius: ut imperiti medici vnicum cataplasmatibus genus, omni vulnere, omni malo, & alijs pluribus admouent: *uno collyrio omnium oculos curare uolunt,* ait S. Hieronymus; quomodo Ægyptij, teste Diodoro, ægros penè omnes, aut abstinencia, aut vomitu curant; & ut damis ceruisque vnicum superest ad dictum aduersum iacula omnigena confugium; canibus ad omnia vulnera est lingua: & sicuti inepti illi futores, qui ad vnam mustricolam omnibus caecos parant, inquit Galeno: Hortulani quoque, qui omni terræ omnigenas inferunt styrpes: quorum equidem plantare vineas sub climare frigido; refrigerato potionem, niuali aqua, aphrogata, aut emore lactis permixtam, aut fruges ipsa hyeme frigidiores apponere: Quorsu estuati ad instar Æthiæ vina generosa, aut vitæ liquorẽ stillatitiu vt aiunt, ppinat: Hæc ratio;

Ouid. 2.
de reme.

Omne re-
medium
non om-
ni malo
accom-
modum.

D. Hiero.
in 1. præf.
comm. in
epist. ad
Ephes.

Vide Plin.
l. 8. ca. 25.
26. 27.

Ælian. l.
1. var. hist.

Solin. c.
31. Virg.

Ænei. 12.
Galen. l.
9. Thera-

pentis.

ratione procedens Physicus, ægro iniurius, sibi dedecori foret: Sic Deus, censetur indiscretus corrector prodigi, si quavis alia pœna lisset indifferenter: puniens verò peculiarietate fame, & cuilibet male opportunum adhibens fomentum, suam euincit perniciam.

15. Haud satis est. Quemadmodum medicis sunt simplicia, compositiones pendè omnes intrantia: in oratione sententiæ multis discursibus aptæ; bellicis, stratagemata opportuna superandis hostibus cunctis; cuiusmodi specialiter est fames, in bello corporeo ad omnia faciens, & affligendæ ciuitati, & lacessendis castris; aduersum equites, & pedites; æstate & hyeme; contra homines & iumenta valens; cuius denique robur, facultas, potentia ad omnia recenseri nequit.

Quanta valeat in bello fames.

Menander: *Μῆδης μέγιστον ἄλγος ἀνθρώποις ἴσθι.* Id est, fames est maximus angor hominibus: fami enim nihil oblectari potest.

Lucanus l. 3. Pharsal. belli: *Irarum causas Et summa fauoris*

*Annona momenta trahi: namque assirit vrbes
Sola fames, emiturq; metus, cum segne potentes
Vulgus alunt: nam nescit plebs ieiuna timere.*

Cato in oratione qua dissuasit legem Agrariam; *Arduum est ad ventrem verba facere, qui careat auribus.*

Plautus in Perfa Comedia, Saturio loquitur Toxillo seruo suo: *Me quoque etiam vendas licet, dum saturum vendas:* Et sicuti medici docti constituunt frequenter ægris ieiunia, quo remedio communiter vtebatur ad febres Asclepiades, referente Celso; rarus infirmi vires ieiunio, vigilia, siti extenuandas planè, ut indeo primis diebus nec balnea concederet; addit quoque Celsus in omni morbo hoc vnicè obseruandum; ut scilicet medicus exploret crebrò ægri robur; & quamdiu aliquid virium superesse cognouerit, assidua abstinentia, inediaue morbum lacessat: pari modo, & tot flagellis, totidem medicamentis curandis impjs

*Fames
commune
remediū.*

*Persius in
proem.*

est quoque Deo fames, qua plerumque varia plurimè specie discreta corripit & curat scelera, ac penè equaliter omnibus prodest. Non videtis superbum fame humiliari? Auarum rubiginosos educere thesauros? Luxuriosum, continere? Iracundum, si egeat, fieri mitiorem? Pauper amet cautè, timeat maledicere pauper. Edacem, paucis contentum? Delitiosum non fastidite insipida? Non est fastidiosa fames. Otio & inertia tepentem excitari ad laborem? *Qui vitat molam, vitat farinam.* Omnium stolidissimum euadere argutum? *Multa docet fames. Ingenij largitor venter.* Stolidissimum animal edoceri quæcumque libuerit? Cicurari ferocissimum, etiam Myllo aut Erodio?

Hinc optimè Simon apud Stobæum serm. 15, *fames atque sitis non obliuisci oportet: multum enim potest apud sobrietatis ac prudentie studiosos.*

Fame excoluntur, instruuntur, componuntur cænes, fame discunt vropygio suo insidere: huc illic circumagi, exsilire, saltare &c. Hac, setæ ingenia syluestria deponunt: per ipsam, præter naturæ ordinem & cursum discunt aues effingere humanis similes voces. Sit argumento celeberrimus ille psittacus, qui comiter Cæsares salutabat.

Persius in proem. Quis expedit psittacos suos Xâps?

*Cornos quis olim concauum salutare?
Picasque docuit verba nostra conari?
Magister artis, ingenijque largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.*

Maximus Tyrius serm. 19. Legistis unquam de Lybio illo astuto, qui ut se persuaderet Deum, congregatas plurimas aues garrulas, docuit, haud dubiè famis opera geminare certatim trinas illas voces, *Magnus Deus Psaphon*, sicque instructas in proximos montes dimisit; quæ temporis lapsu alias quoque similiter docuerunt; adèd ut Lybiae populus fallaci illo hymno deceptus, ceu Deum admiserit? Arbitramini famem non potissimam tyruncularum auium extimil-

le magistrum: Nouit perspicax in hisce & alijs aquila *Plin. l. 10. c. 3. & 4.*
 quantum valeat fames imbuendis pullis: hos enim ie-
 iunos dimittit aliquot dierum interuallo, pauidos,
 nec audentes pennarum remigio aera sitenuē percut-
 tere. Ita, magus ille peccatorum præceptor & Do-
 minus fame ferit prodigum, iueter terrenis istis in-
 hiantem totum; vt caelestia perere intrepidè doceat. *Gen. 8.*
Gen. 21.
Gen. 41.
 Facta est fames valida in regione illa, & ipsa coepit e-
 gere. Efficacius nil reducendæ aberranti columbæ in-
 arcam Noe, quam virentem omnem ramum cui infi-
 deat penitus tollere. Aptius nihil inducendæ Agar
 ancillæ vt morem gerat sedulo Saræ dominæ, quam
 sit penè in deserto perire. Nil oportunius subdendis
 filijs tacob Ioseph dominant in terra Ægypti, quam
 ingruere famem regioni suæ. Lacescendis Phylistheis
 commodius nihil vulpibus incendiarijs, per segetes
 ad mellem maturas dimissis, à Sampson. Nihil vehe-
 mentius reuocando Ioab in domum Absalonis, quã
 ipse mellem incendere. Nihil potentius redigendo
 ad incitas hosti, quam commearus transitum ipsi præ-
 cludere. Nihil quo que melius reducendo prodigo ad
 patrem, fame. *Iud. 15.*
2. Reg. 14.

Cicero pro Cluentio: Plerumque bestie fame do-
 minante ad eum locum ubi aliquando pasta sunt, reuer-
 tuntur.

16. Adhæc, aliò quoque respectu famis flagellum
 erat congruum; vt nimirum lueret iuxta receptum
 canonem legum diuinarum, humanarumque, quæ iu-
 bent plerumque per ea castigari, per quæ pattatum
 est crimen. *IV.*

Sapient. 11. Per qua quis peccat: per hac et torquetur.

Titus Livius decade 1. libr. 1. dicit Reges eadè ad
 imperium prouectos Romanum, eadè quoque impe-
 rio exutos.

Plutarchus tomo 2. Moral. tractat. Cur Deus
 panem differat, Et, ait, Calippum Atheniensem,
 eodem quo Dionem confecerat pugione, ab amicis
 eadem sum petijisse.

Lud. 1. Qui septuaginta Reges manibus pedibusque
 trun-

truncatos sub mensa quasi catellos de micis cadentibus pascebat, idem supplicium perpeffus sub Iofue, dicebat: *Sicut feci, ita reddidit mihi Dominus.*

Luc 16. frequenter Deum irritauerat ore diues epulo, delictijs deditus, & colloquijs malis: os quoque potiores nunc sumptus suppliciorum perpeffit; linguæ ne guttulam aquæ potest obtinere.

Nicephorus l. 2. hist. Eccles. cap. 23. Impij Iudæi manus attentarunt nocere sacrosancto sarcophago, quo reconditum iacebat gloriosum corpus Domine nostræ, virginum Phænicis; eadem penas dederunt, à brachijs sacrilegi prophætoris truncatæ herentes affixæ sacræ arcæ corporis virginis sanctæ.

Cicero 2. de leg. Ælianus lib. 2. variarum hist. Senecaus serm. 42. Valer. Maximus lib. 6. cap. 5. Oculi ducunt & pellicunt in adulteria: *Oculi sunt in amore duces*, inquit Poeta. *Oculi tui auolare me fecerunt.* *Vulnerasti eor meum in vno oculorum tuorum, dicitur in Canticis: oculos æquissime æquus effodit Talentes Locrensis, adulteris.*

Ioan Boemus l. 1. de moribus omnium gentium c. 5. Naso decoratur mulier, & præ ceteris venustata omnium ad se rapit animos: nasum præscindit mulieri Ægyptius in adulterio deprehensa.

Viucentius in speculo hist. lib. 24. cap. 157. & Epist. Eusebii Episc. Moguntini ad Ethibaldum Regem Angliæ. Manus & brachia stringunt amplexibus illicitis adulteram; lacertis collum illicitè complexum æquissimo Saxonum priscorum decreto adultera iniecto proprijs manibus laqueo constringebat.

Num. 5. Femore mulier adulterium patrat: femur & tumens vterus forptis amarissimis aquis in quas effusa erant maledicta, de quibus in lege Moyfis, computrescebat. vbi maxime delectantur, ibi acerrimos experiuntur dolores femine. Femora Deus lucere a diserte, per quæ eius diuina Maiestas offenditur toties.

2. Machab. 14. Maledica lingua impudenter blasphemi Nicanoris Deum irritarat spondendo Deo

templum sacrum commutatum iri in delubrum idolorum: eadem demum euulsa per Judam Machabæum & concisa, volucris facta est in escam.

Apo. 10. Blasphematur in inferno linguis Deus: eadem linguæ discerpuntur dentibus præ dolorum acerbitate: *Manducaverunt linguas suas præ dolore, & blasphemaverunt Deum celi præ doloribus & vulneribus suis.*

Holiam. l. ii. Linguis & nunc blasphematur, abiuratur, irritatur Deus: linguæ & nunc cauterio, viuis flammis adurendæ forent: vti temporibus S. Ludouici Francorum Regis dignissimi receptum erat: euellendæ, discerpendæ, projiciendæ canibus caninæ linguæ, vti Iudas Nicanoris impij linguam volucris tradidit. Manibus, pedibusque hæreticorum sublatum sacrosanctum corpus Dominicum conculcatur: manus pedesque eorundem caudentibus laminis binis compressi absumendi sunt, vt aureo seculo Augustissimi Caroli Quinti. Minime sufficit, ô Judices, quo supplicio luant scinorosi, si modo luant: sed securæ, crucæ, erutifragia, flammæ atrocius defauiant in atrocius peccantes, quoad fieri potest, vt à iustitiæ libella non recedatur: *Per quæ quis peccauit, per hæc & torquetur.* Quam ordinem tenuisse perhibentur magni illi præcorum seculorum Heroes Hercules & Theseus vindicandæ Tyrannorum immanitati: Theseus extirpando cervices Termero, quod sicarius eius modi cruciatu alios torqueret, caput, galea indutum, vt arbitror, allidendo ad eorum capita, narrante Plutarcho. Itaque, vt ad hocce perpendicularum directæ supplicia decerneret prodigo Deus; quia multoties ore impuro deliquerat; primo impudenter petendo, à patre portionem substantiæ sibi permitti; tactando patrias facultates: suas, in quas ipsi ius erat nullum: deinde procando amasiolas, interdum amatorijs nemijs: interdum basijs columbinis inuocatis, nouit Deus qualibus, *Oscula multa dedit, oscula multa tulit,* emodulando, quis dubitet, carmina impudica; profertendo verba obscæna, digna se, digna loco, digna contentio,

*Plut. tom
1. Vit. in
Theseo.*

*Quint. l.
1. instit. c.
2. 5. 6. 7. &*

forrio, quo utebatur; Verba ne Alexandrinus quidem
 permittenda delitijs, risu & osculo excipiendo. Denique
 excessu cibi & potus exquiritorum, ac ab his ad actum
 deveniendo; iure optimo famis opera vitur, qua ea
 impurum feriret primum; exinde transiret ad famam
 supplicium, quemadmodum ab ore eo vsque deriva-
 rat impurae libidinis materia. En cernuis, ut vatio re-
 spectu Deus supplicium aptius decernere non quere-
 fame, prodigo. Eia, dicite vna voce vniuersi cum Va-
 te: *Iustus es Domine & rectum iudicium tuum. Iudicia
 Domini vera, iustificata in semetipsa. Rectus Dominus
 Deus noster, & non est iniquitas in eo. Absque ulla iniqui-
 tate iustus & rectus.*

Pf. 118.
 Pf. 18.
 Pf. 91.

D. Aug. tom. 10. serm. 34 de verbis Domini: *fame cor-
 reptus est, qui saturitate superbus abcesserat.*

Decentia
 quantita-
 tis pœnæ
 prodigi.

17. Atat, quorsum tanta annona penuria? Non di-
 cit textus simpliciter accidisse famem, sed famem va-
 lidam, & tantam, ut ditissimi quique, quibus regula-
 riter frequens erat annona, etiam laborarent peno-
 ria. Iterum hoc loco obseruanda est Dei iustitia, in-
 striaque. Dicat iustitia ad proportionem scelerum
 mensurari & perpendi tormentum; uti & primum ad
 meriti, obsequiue quantitatem Evidenter exprimitur
 habetis in lege Moysis, & alibi crebro.

Deuter. 25 *Pro mensura peccati erit plagarum mensura.*
 Apoc. 18 *Quantum glorificauit se, & in delictis suis,
 tantum date tormentum.*

Jer. 50. *Reddite ei secundum opus suum, iuxta omnia
 qua fecit facite illi.*

Ez. ch. 7. *Secundum viam eorum faciam eis, & secun-
 dum opera eorum iudicabo eos.*

Idem: *Iudicabo te iuxta vias tuas. Id est, damnabo,
 puniam te pro mensura delicti.*

Sciendum enim est, dupliciter hanc vocem, *iudi-
 cium*, accipi in scripturis, ex D. Augustino varijs in
 locis. Primo, pro discriminatione; secundo, pro dam-
 natione Vide Aug. tom. 9. tract. 22 in Ioan. tom. 4. l. 2.
 de consensu Euang. c. 30. tom. 3. li. Enchiridion ad Lauren-
 tium, cap. 55.

Qui multis magnisque operibus bonis grauis com-
paret, copiosius cōpensatur eo qui remisse laborauit.

2 Cor. 9. *Qui parce seminat, parce & metet, & qui se-
minat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.*

Matt. 7. *In qua mensura mensi fueritis, remetetur vo-
bis.*

*Vide Ci-
cer. de ops.
genere O-
rat. Valer
l. 2. c. 6.
num. 5.*

Quamobrem, nec Romani, neque Athenienses, bel-
licosos ciues omnes donabant coronis castrensibus,
muralibus, nauticis, ciuicis, cum tessera decenti; non
omnibus Tribunis & Ducibus decernebant æquali-
ter triumphos & ouationes; sed alijs has, alijs illas; a-
lijs hos vel istos triumphos, pro quantitate & quali-
tate heroicorum facinorum cuiusque. Athenienses,
donabant probos ciues, qualis erat Pericles, seruo ge-
minorum ramorum oliuæ intertextorum: pugiles in
insula Delos donabat Theseus ramo palmæ in insig-
ne victoriæ. Romani, ciuem qui conciuem hostium

*Plut. to. 1.
Vit. in Co-
riolano.*

eripuisset manibus, corona ciuica quænea, cum hac
tessera, *Seruant gratia ciuis.* Eum qui prior in hostium

*Plin. l. 6.
c. 4. Para-
disus.*

tribem irripuisset, murali, cum hoc symbolo, *Excidijs*

*Donatus
rude mā-
les.*

trium bonos, formata ad instar circuarum mænium.

Qui prior in castra hostium imperum fecisset, corol-
la aurea ab Imperatore exercitus vertex ipsi cingeba-
tur, adiunctis his verbis, *Hoc valli insigne recepti.* Qui

in classem hostis prior in silijsset, nauali, exaratis istis,
Classis monumenta subacta. Qui inimicos soluere obsi-
dionem compulisset, sertum obtinebat, gramine ab
oblesorum loco excerpto, cōtextum, hac inscriptione,
Merces sublimis honorum. Ab urbe condita serua-
tum fuit, vt qui strenue in prælio se haberet, hasta do-
naretur. Non omnes Imperatores Romani Romam

*Plut. to. 1.
Vit. in Ro-
mulo.*

ingredi permittebant curru triumphali, quatuor e-
quis candidis tracto vectos. Debuerant primum con-
spicua clade affecisse, non pyratas, non seruos, non
pusillas copias, sed haud vulgaris notæ hostem; de-
nuntiato ante certamen bello; cæsis ad minimū quin-
que millibus. Itaque quosdam summis gaudijs ouan-
tes excipiebant; alijs plenarium decernebant trium-
phū; cuique pro qualitate & quantitate meritorum.

Blondus Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Bonus
 Flavius l. certamen certauit &c. In reliquo reposita est mihi coro-
 10. Roma na iustitia, quam reddet mihi iustus iudex. Sit pro victo-
 triumphā ria tertium.
 tis initio. Ita è contra, delicta omnia, non sunt eodem sup-
 Gellius l. plicij rigore plectenda. Non procedet æquus iudex ad
 5. noct. c. 6 vindictam delinquentium iuxta præfixum à Dragone
 paulo ve Attico, (hoc legislatori illi erat nomen, conformiter
 ro aliter. ad eius truculentiam, qui capitali pœna damnabat
 2. Tim. 2. scelera cuncta; otium quoque, & poma furto ablata,
 2. Tim. 4. haud secus ac sacrilegia, caedesque) canonem minimè
 Plut. to. 1. sed corripiet aut seuerè, aut leniter, pro atrocitate, et
 Vit. in leuitate delicti. Pro mensura peccati, erit plagarum me-
 Marcello, dus. Quandoque verberibus agit; interdum stigmata
 ubi criā addat, interdum exilium; alias, bona rei fisco adiudi-
 habes un- cabit; alias cruces, palos, ignes decerner, pro mensura
 de dica- peccati. Ita aliquando animaduertit in filios L. Brutus
 tur oua- Romanus, perfidos in patriam, vt Regi merito cæco
 tio. studebant; quos palo affixos, primùm verberibus, de-
 Plut. to. inde morte multauit. Ita Manlius, Romanus, pœna
 1. Vit. in capitali plexuit natum, quod prohibitus patre abse-
 Solonè. te congregi cum hoste ausus fuerat, tamen si scilicet
 Deut. 24. spectans ad discrimen cui exercitum Romanum ex-
 Liu l. 2. posuerat, & disciplinæ militaris neglectum, qui eandem
 dec. 1. oriri poterat: haud humanior Epaminonda Theba-
 Virg. 6. no, qui in simili casu, eodem respectu, pari rigore vlti-
 Æneid. est in filiam Stesibrotum. Ita Tullus Romanorum
 Val l. 6. c. Rex corpus Metij Suffetij quatuor equis in diuersa
 9. Et l. 9. nitentibus discerpit, qui perfidè cum suis militans
 c. 35. Lit. pro Romanis, studebat nihilominus Fidenati, et ig-
 l. 1. dec. 1. tur, ait Rex paulo ante animum inter Fidenatem Roma-
 Idem l. 8. namque rem ancipitem gessisti, ita iam corpus passim di-
 Plut. Li- strabendum dabis: dignum certè supplicium perfido in-
 uis l. 1. Imperium, quantum erat Romanum. Pro mensura pec-
 dec. 1. cati. Non omnes fastuario plectunt Romani, sed in
 Plut. to. 1. fastuarius meretur, qui signa relinquit, aut præsidio de-
 Vit. in cedit: dicit Lilius quodam loco Marcellus copias in
 Marcello similibus puniebat, ventre, pane hordaceo pascens
 eos, qui communiter triticeo vescabantur. Præci rigi-
 diore

iores nobis in suis iudicijs, non exigebant pœnas in- *Iuuenal.*
 differenter ab omnibus culeo, simio, gallo, serpente; *satyr 8 de*
 patricidis solis eiusmodi decretum erat supplicium: *Nerone.*
 non damnabant vniuersos reos ad metalla, ad be-
 lias, ad furcas, ad laqueum, ad stigmata: neque nos
 malefactores cunctos, ad cruces, ad crumfragia, ad
 tiremes, quia discretæ non sunt pœnæ istæ: nec enim
 æquum est, vt qui minus deliquit tantam patiatur in-
 famiam, aut pœnam, quantam qui enormius. Peccati
 mensura sit supplicij modus, vt sit sine iniquitate iu-
 stitia.

Quoniam verò prodigus noster atrocium crimi-
 num reus erat, vt inobedienciæ, excussionis disciplinæ
 patris, distractionis, auctoris sue hereditatis, excelsi-
 sis in vestitu, epulis superfluis, impure luxuria, exple-
 te cum cot metricibus, quot libærat, iure oprimo
 propter ista, aliaque nefanda scœlera, ab ipso patrara,
 grauissime a Deo plectitur *Pro mansura peccati, pla-*
garum modus. Quantum glorificauit se in delictis Deut. 25.
fuit tantum tormentum. Tantum; quantum. Quis da Apoc. 18.
 bitauerit hoc esse sceleratius commissum, quod est *Vnde Gre-*
 grauius iudicatum? *gor. l. 6.*

Fortè Conditor vniuersorum Deus, spectata a- *mor. c. 35.*
 dolescentia vetuante robustaque eius, aptiore & ro- *II.*
 bustiore præterendis iustitiæ tormentis, senectute pa- *August. l.*
 uida & infirma natura, eiusmodi rigore desauit in *2 de bap-*
 islanentum maxime receptum sit medicis infirman- *tismo c. 6.*
 tum obseruare etatem. Porro senectus morbi nun- *Item p. 2.*
 quam est expe- s, *Senectus ipsa per se morbus est. Mi-*
 seranda, commiseratione & pietate digna est venera- *Discretal.*
 bilis senectus, vtique omnigenæ ægitudinis ta- *c. 24. q. 1.*
 bernæ. *Terent. in*
Phormio
no.

Anciphan apud Stobæum serm. 113. *Ad senectutem*
enim veluti officinam

Omnia hominum accedunt mala.

Senectus est velut ara quadam malorum.

Ad ipsum enim omnia confugisse videre est.

Ibidem: illadem malorum existimant.

Horatius in arte: *Multa senem circumueniunt intus
modis.*

Auson Edil. 14. *Ipsa senectus obijcit innumeris corpora
lacerabile morbis.*

Iuuenal. sat. 10. *Circumsilic agmine factis merborum
omne genus.*

Seni interius est mœror & ærumna iugis: exterius va-
dique affligitur. Videt? vix semividens. Audiet? sobriet.
Comedit? Jaspide. Non sapit nectar, ambrosia, man-
na cœleste Incedit? Palpans, potius repens. Ad quietem
membra componit? Fugit ab oculis somnus. Iacidi-
in aliorum conuentum? Risu, & cachinnis audiet exopi
senectutem suam. Iuvenilem se experitur patriæ oble-
quijs. In terra, nec eques, nec pedes subsistere poterit:
in mari, neque remos ducere, nec dimicare: quoniam in
proprijs nec sitatibus sibi ipse auxilio non sit, solum-
modo aut sedet, aut iacet supinus Denique, res ea se
miserrima senectus. *Telluris inutile pondus.*

Virgil. 2. Æneid. *Iam pridem iniussus Divis, & in-
utilis annos Demoror*

Iuuenal. satyr. 10. *usque adeo grauis uxori, natisque,
sibi que.*

Offic. x. Iob. 7. *Factus sum mihi met ipsi grauis,*
Quapropter, monebat prudenter Cicero: *Senilis la-
bores corporis sunt minuendi. Et Cato, decus Romanæ
senectutis aiebat legibus institutibusque precibus
absolui annosos ab ijs officijs, quæ sine labore corpo-
ris non exercebantur: atque senes non modo non con-
tractos ad ea quæ non possent, sed nec ad ea teneri quæ
possent.*

Cato in lib. Cicer. de senectute: *Legibus et institutis
vacat etas nostra muneribus ijs quæ non possum sine vi-
ribus sustineri. Itaque, non modo quod non possumus, sed
nec quantum possumus cogimur.*

Id ipsum lege Mosaica sancitum erat seruandum. *Leuitic.
Num. 8. Leuiticæ cum quinquagesimum annum ætatis
impleuerint, seruire cessabunt, erunt que ministris arum
suorum in tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi su-
nt commendata, opera autem ipsa non faciant.* Imo
com

comiseratione quadam naturali, tantum onus non imponimus annulo equo, quantum iuueni, vegeto, robustoque; nec grauamus solito more, annis & proprii corporis mole fatis grauem: non est danda afflictio afflictio. Iuuentus vero, quæ vernans, vegeta, robusta, multa perferre potest, ipsa exercenda est: delinquens verberibus, flagris exerto brachio excipienda: huic dissolutæ, penitentia expiatoria austeræ iniungantur, abstinentiæ, ieiunia, peregrinationes, vigiliæ, humebationes, cilicium, flagella, quæ non nisi indirectè senioribus demandentur, quibus per vires vix subsistere licet.

Virgil. *Æneid. Nostra Dares hæc Troius arma recusat.*

Animaduerto Deum iuxta hanc discretionis regulam, non exposuisse ad eodè atrocibus tormentis senio confectos, confessores, quam iuniores *Fidelis Deus, qui 1. Cor. 10. non patietur vos tentari supra id quod potestis.*

2. *Machab. 6.* Passus est ætate grandæuum Eleazarum nonnulla perperi tormenta sub persecutione impij Antiochi; vt verò exquisitissimis exposuit cruciatibus septem Machabæos fratres, ætate, corpore, viribus valentes: vni abscessa est lingua, cutis capitis detracta, summitates pedum, manuumque amputatæ; ac denique in uiculis per omnia, in sartagine tostus est totus, ad instar pecudis. Similiter secundus, alijque omnes ad vltimum vsque variè cruciati sunt. Cap. 7.

Ex gestis S. Laurentij & Pontificalibus. Graue supplicij genus pertulit S. Xistus Pontifex Romanus sub Decio: at longe atrociora perpeffis est S. Laurentius eius Diaconus, ceu iuuenis firmusque athleta, supplicia. Equulei adhibebantur, verbera verberibus iungebantur; dissecto toto corpore ignes & eraticula admouentur. Quorsum? Laboribus & senio fractus erat S. Xistus; S. Laurentius viribus & ætate valebat. Meministis dialogi Martyrum & vt S. Xistus responderit S. Laurentio ad martyrium anhelanti auidè? *Nos quasi senes, ait S. Patet, seniores pugna cursum recipimus, te autem quasi*

iuuenem manet gloriosior de Tyranno triumphus: post tri-
duum me sequeris, sacerdotem Levita.

Act 5. 6. 7. Grauantur contumelijs & ignominia
Apostoli, pro confessione nominis Iesu: S. Stephanus
verò, diaconus, ætate vernans, saxorum imbri oppri-
mitur. Aduertite Dei discretionem multam in lege E-
uangelica, vt pedem non referam ad veteris instru-
menti monumenta; vt non commemorem Daniele
iuuenem lacui leonum iniectum: tres pueros accensæ
fornaci immisiss. Omni tempore obseruatum fuit, vt
acrius torqueretur neruosa iuuentus, imbecilla sece-
tute. Itaque consultum denuò deprehendo, prodigi-
um iuuenem vigentem robustum que dira discretia-
u fame. *Facta est fames valida.*

Sap. 6. Potentes potenter tormenta patientur.

Ibidem: Fortioribus fortior instat cruciatio.

Cicero 3. Tusculan. Vt in causis non vitimur semper
eodem status, sed ad tempus; ad controuersia naturam, ad
personam accommodamus: sic in agritudine lenienda. Nã
quam quisque curationem recipere possit, videndam est.

111.

19. Rurlus, videtur hoc loco explicasse Deus rigo-
rem iustitiæ suæ in eos, qui non correpti mox vt pec-
carunt peccata geminant, & eorum assiduitate quasi
montes criminum congerunt; qui demum eo seueritas
puniuntur, quo diutius patienter eos pertulit Deus.
Non est præceptum ad vindictam Deus:

Eccl. 5. Altissimus est patiens redditor.

Quo tar-
dior ad i-
ram, eo se-
uerior
Deus.
Gen. 3.

Quid. l. de Poneo: Est piger ad pœnas Princeps, ad
pœmia velox.

Quique dolet quoties cogitur esse feroc.

Deus.
Gen. 3.

Ignorat Conditor quã adoriatur creaturam: non pro-
cedit rigidè nisi, ad auram post meridiem: ægè in crea-
turam animaduertit. Heu! vindicabor de hostibus meis?
infir per Isaiam. Equidem, à natura extraneum vide-
tur bonitatis eius nocere cuiquam. Alienum opus, pere-
grinum opus ab eo, irasci Dominum vt faciat opus suum.

Isa. 1.

Isa. 28.

Non est de numero iracundorum Dominus, qui ex-
candescens citò acceptam iniuriam ocibus vindi-
cant. Verumtamen ipsi mos is est receptus, vt si pec-
cator

atorem, dum expectat, aduertat nihilo meliorem fieri, quam sperauerat, gressu tardo, plumbeoue veniens, ferreo feriat brachio, & multa fenora extorqueat dilationis ab impio. Educit semel & iterum puerulus floccos ab ariete, caput, mentum palpat manu, cornua premit, patienter ferente animanti miti: verum si sepius rediens id ipsum attentet, tandem prostratum se humi videt: experiturque re veru, quod ferrur communiter, Furor sit laesa sepius patientia. Agnus mitis est Dominus. Quasi agnus coram rudente se obmutescit. Ecce agnus Dei. Ipsa bonitas, ipse dulcor est: offenditur semel & iterum, dissimulat, coniuuet, sperans meliora: dissimulas peccata hominum propter penitentiam.

Pub. Mis-
mus apud
Macrob.
l. 2. Satur-
nal. c. 7.
Isa. 53.
Ioan. 1.
Sap. 21.

Romanos 2. An ignoras, quoniam bonignitas Dei ad penitentiam te adducit? Id est, adducere intendit, aut conatur.

Isa. 5. Expectauit ut faceret vinas.

Seneca 1. de Clement. Ciuitatis mores magis corrigi paruas animaduersionum. Verumtamen mitis ille agnus murator in leonem, si quando diutina ipsius sufferentia nullos in nobis proferat penitentiae effectus.

Id obseruat multa cum emphasi S. Paulus dicens: Rom. 2. Secundum autem duritiam tuam & impenitens cor thesaurizas tibi iram, in die ira & reuelationis iusti iudicij Dei.

Isa. 5. Expectaui ut vinea mea faceret vinas, fecit autem labruscas. Est nunc ostendam vobis quid ego faciam vinea mea. Auferam sepem eius, & erit in direptionem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem, & ponam eam desertam.

Matth. 21. Malos male perdet, & vineam suam locabit alijs agricolis.

Pl. 54. Extendit manum suam in retribuendo.

Valerius Max. l. 1. c. 1. Lento enim gradu ad vindictam sui diuina procedit ira: tarditatemque supplicij grauitate compensat.

Homerus in Odysſ. *inquit haud quamuis subitū ſu
criminis ultor,*

Fanore poſt illud longè grauiore recenſet.

Cæſar in Comment. *Conſueuere Dii immortales,
quo grauius homines ex commutatione rerum dolent,
quos pro ſcelere eorum ulciſci velint, his ſecundiores in-
terdum res, ac diuturniorem impunitatem concele-
re.*

Quemadmodum iunci & glacies retenti vectibus
aggeris initio nil nocent, ſed his alios retinentibus, &
his herbas, & muſcos lequentes, demum plus nocent,
& latius aggeres rumpunt, quo diutius ſtagnarunt: ita,
quo magis ſuſtinuit, diſſimulauitque crimina no-
ſtra Deus, eo acrius ſæuit in nos, adeo aſtuante mari
ſcelerum noſtrorum, vt ſufferre non valentes aggeres
neceſſum ſit rumpi.

*Antimachi
quard a
pud Seno-
cam l. 2.
natur q.
inquit:
Tonitrua
ſunt nu-
bis iceta
ſonus.
Iſa. 42.
Pſ. 128.*

Aut ſicuti nubes tenues binæ cum primò occur-
runt non multum murmu: edunt, ſed paulatim mul-
tis alijs accedentibus & in vnum cocurrantibus, tan-
quam ordinata acie, tantus plerumque eſt conſectus
impetus, vt ſtrepor ad inuicem allifatum procul au-
diatur, fulgur a multis videatur, ac nonnunquam e-
ueniantur, proſternanturque vrbes: Ira Deus, ex vno
& altero peccato non multum turbatur: aſt vbi vide-
rit inſtructam aciem enormium criminum, tum aciri-
tat cum peccatore dimicat: *Tacui ſemper ſilui, patienti
ſui, vt parturiens loquar; diſſipabo & abſorbebo ſimul.*
Hinc ſueta eſt ſames valida. Annonæ caritas, dira fa-
mes oppreſſit noſtrum prodigum, qui multa conge-
ſerat enormia crimina, proficiſcendo in regionem lo-
ginquam, de peccato in peccatum, protendendo pet-
ditæ vitæ inſtitutum. *Prolongauerunt iniquitatem ſuam.*
Peccatorum flagella, vt ſuprà dicebamus ſunt medi-
camenta ſalutis: inueterati morbi autem, & vulnera
diu aucta nequeunt ſanari niſi medicamine acti, mot-
dente, corrodente: ita nequit curari peccator, qui lon-
gas in peccatis duxit moras, niſi punitione aſpera, &
yrenti. *Extremis morbis, extrema remedia.*

Cornelius Tacitus 4. apud. *No corporis quidem
morbis*

morbor veteres & diu auctos nisi per dura & aspera coer-
 citus. Corruptus simul & corruptor, ager & flagrans ani-
 mus haud leuioribus remedijs resingendus est, quam li-
 uidius ardescit.

Cyprianus serm. 5. de lapsis. Aperiendum est vulnus
 & sanandum, & putredinibus amputatis medela fortiore
 curandum. Vociferetur & clamet licet, & conqueratur a-
 ger impatiens per dolorem, gratias ager postmodum, cum
 sanari sanitate.

Pulueres, cauteria, ferra, nouacula, & alia id genus
 dolorem inferencia membris putribus: dura poeni-
 tentia, magnis, solitis, obstinatis peccatoribus, vos i-
 raque Patres, confessorij, auditores sacri secretique ra-
 tionum conscientia peccatricis, videte vt (quantum
 spiritus diuini & prudentia dictauerint) iniungatis
 satisfactiones salutare & congruas qualitati crimi-
 num, & vitibus delinquentium.

Joannes Molanus tract. 1. Theolog. practicae, con-
 clul. 3. Debet ergo sacerdotes Domini quantum spiritus
 & prudentia suggererit, pro qualitate criminum & de-
 linquentium facultate salutare & conuenienter satisfac-
 tioni iniungere: nonnulla retenta clementia ad fra-
 gilitatem humanam. Admoueat virga Moyses, ad-
 iuncto manna: infundatur vinum vulneribus viatoris
 laeij, oleo permixtum Rufus, perspecta confessorij
 lenitate, ipse sibi bellum atrox indicat poenitens: ipse
 sponte in se laeuat pro enormitate & numero scele-
 rum. Ita Rex Dauid, praeter iudicium pronuntiatum a
 Nathan educit per singulas noctes ab oculis riuos la-
 chrymarum. Lauabo per singulas noctes lectum meum,
 lachrymis meis stratum meum rigabo. Aut cineritio
 vescitur pane, aut cineribus non spidiore. Ci-
 nerem tanquam panem manducabam: temperat po-
 tum lachrymis feruidis: Et potum meum cum ste-
 tum miscbam. Ita S. Petrus, slet amare, referente
 Euangelio, dudum & crebro vt scribit S. Clemens
 Romanus, noctu confurgens, audito galli cau-
 ta culpe suae nuncio, & plorans vsque mane:
 quia, quotiescumque interdium cantasset gallus,
 Cc 4

Par. 2. De
 cret. de Po-
 nit. dist. 1.
 num. 18.
 Poenae le-
 gum in-
 terpreta-
 tione mo-
 liende
 sunt po-
 ritus qua-
 nimis ex-
 asperan-
 da.

Luc. 10.

Pf. 6.

Pf. 101.

Matt. 26.

habat.

fiēbat, vt lachrymarum feruore facies ipsi exultari
deretur. *Quam magna deliquerat, tam granditer desolaba-*

Cyprianus serm. 5. de lapsis: *Quam magna delinquimus, tam granditer desoleamus. Alto vulnere diligenti longa medicina non desit. Poenitentia criminis minor non sit. Orare oportet impensius & rogare, diem luctu transigere, vigilijs, noctes ac statibus ducere, tempus omne lachrymosis lamentationibus occupare, spiritus solo, adharere cineri, in cilicio voluntari & sordibus.*

Hunc optimum ordinem tenet Deus in prodigi flagellatione, penas decernens pro qualitate peccatorum & personarum: summa affligens eum egestate. *Fames est fames valida; consideratis enormibus excessibus, numerosis, dudum protractis arate vegeta, florantique.*

20. Notate hoc loco nunquam à Deo aut raro immitti famis flagella, quin enormia crimina prima iustam eius iram accēderint; prout Paraphrastes Chaldaeus, & multae historiae cum prophana tum sacrae testantur. Propter magnum Adae peccatum (magnum dixerō; à Maiestate offensus, non ratione maceris, magnum, à facilitate & pusillitate praecepti transgressus; magnum, à perfectione naturae, & statu innocentiae qua gaudebat; magnum ab innumero numero animarum per ipsum perditarum, magnum à diutina duratione corruptionis; magnum, inquam, à quantitate pretij delendo persoluti *Empri enim estis pretio magno.*) immissa est fames, sine causa efficieus famis, nimirum priuatio benedictionis Dei, quae frumento, gramini, styrcibus, frugibus, omnique cibo alij, virtutem dat & vigorem alendi; qua subtracta, nulla superest sustentandi facultas. *Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.* Occasione culpae audiuit sibi dictum Adam: *Maledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi.*

Gen. 4. dicitur Cain: *Cum operatus fueris terram, non dabit tibi fructus suos.*

Paraphrastes Chaldaeus in cap. 1. Ruth, scribit famē mundo

Non im-
mitti fa-
mem nisi
ob imma-
nia scele-
ra.

1. Cor. 6.

1.

Matt. 4.

Deut. 8.

Gen. 3.

mundo decies decretam esse, ab ipsius creatione ad Messia tempora, ad castigandum terrae incolas.

In Pirkebot. c. 5. Talmudistae Hebraei aestimant annonam subtrahi caelitus, si decimae primitiae Deo debitae non persolvantur fideliter: magnum enim crimen collatorem omnium bonorum nostrorum fraudate eorum.

Cicero lib. 3. de Nat. Deorum: Hoc quidem omnes mortales sic habent, externas commoditates, vineta, segetes oliveta, uberitatem frugum & fructuum, omnem denique commoditatem, prosperitatemque, vitae à Dijs se habent.

Gen. 4. Tempore Lamech altera annona penuria laborabat orbis; quia despecta naturae lege, & maiorem neglecto more recepto, binas duxit uxores. Ada & Sella. *Audit vocem meam uxores Lamech*, aiebat aliquando.

Gen. 12. Alia temporibus Abrahæ: qua, summo vitæ suae, nec non pudicitiae coniugis periculo, compulsus fuit in Aegyptum descendere. Quae quidem fames ideo euenit, quod diluuij neglecta memoria mundus coelestet colluuium fatalentorum falsorum Deorum, nullo vnus veri Dei cultu.

Gen. 26. Quarta, a reate Isaac, propter rixas & irreconciliabiles inimicitias Esau & Iacob fuit: aut potius, quia defecerat Ismael à vera religione quam sub disciplina patris Abrahæ didicerat.

Gen. 42. Quinta, sub Jacob, qui ad sustentationem familiae semel & iterum misit filios in Aegyptum. Quis verò nesciat quibus peccatis tenentur obnoxij fratres Ioseph?

Gen. 37. Odiant eum, nec poterant ei quidquam patris loqui.

Ibidem: Accusavit Ioseph fratres suos apud patrem crimine pessimo.

Peccata quoque Putipharis, & uxoris tam temporis viuentium, partim exstiterunt causa famis istius.

Ruth: Sexta seculo Booz Iudaei Berbecmitae viri iniusti accidit, quia oblitus populus ereptionis miracu-

18

118

17.

Vide Clé.

Rom. l. 1.

Recognit.

Epiphani.

in Panario.

10

Deut. 32. Ioseph ab Ægyptiaca seruitute, transierat ad cultum
dolorum: mandata Dei sui non seruauerat: prorsus pec-
catis noua accumulauerat. Prouocauerunt enim in Dni

Jud. 1. alienis, & in lege Dei noluerunt ambulare

Jud. 2. Jud. 10. Filij Israël inquit Samuel peccatis ueteribus
iungentes noua fecerunt malum in conspectu Domini. &
seruierunt idolis Baalim & Astaroth, & Dns Syria ac Sy-
donis, & Moab & filiorum Ammon & Philisthym, serui-
erunt q̄ Dominum, & non coluerunt eum; quia repleto
imprudenter immolarat filiam de more Paganorum;
quia Ephraim cōsurrexerat aduersus Jephre autho-
rem suæ libertatis; ut quadraginta duo millia caro-
rum perierint.

2. *Reg.* 21. Septima, imperante Dauide tribus an-
nis inualuit: propter rapinas Saul, & eius sanguina-
riam familiam; aut quia Carthaginensium fide Cuba-
onitas exceperat.

III. 3. *Reg.* 17. Temporibus Eliæ octaua supra modum
dura; quod tum temporis religio vera penè extincta
iacebat immuni persequutione Achab & Iesabel, &
Orthodoxi omnes pariter quaererentur ad mortem
Regis imperio. Ea tanta fuit, ut ipsi regij equi pabulo
deficiente impasti deficerent.

4. *Reg.* 6. Nona sub Eliseo, tam rabida, ut uelci ster-
core columbarum mortales non horrerent, nec mi-
tres prolibus; propter similia scelera.

Ios. 9. *antiquit.* *6. 4. Ioan.* *Carion. l.* *2. Chron.*
Decimam paritur nunc. Genus Iudaica egena & fa-
melica, non panis & aqua, sed Vatum, & uerbi Dei; si-
ne Rege, sine lege, sine sacris, sine atis. Famem patimur
ut ui canes.

Psal. 58. A Christo nato reperiuntur accidisse fimes admi-
randæ, omnes partæ & prouocata enormit̄ Agitij.

I. *Orosius lib. 7. c. 1. Massaeus l. 8. Chronic. mundi.* Anno se-
ptimo tantam perpeffa est Roma annonæ egestatem,
ut urbe expulerit Cæsar Augustus, lanistarum familias;
peregrinos, exteros, plurimos seruos, referuatis me-
dicis & paedagogis. Eius causa fuit, referente Orosio,
quod impiè laudasset Cæsar Augustus Caium nepo-
tem, qui expeditionem parans in Syriam, monitus Le-
toso

Iherosolymis à Principibus sacerdotum venerari & ad-
mire Deum caeli, reuerat.

Ioseph lib. 7. belli Iudaei. cap. 7.

D. Chrysostr. lib. 1. aduersus vituperatores vitae monast.

Non. Sales. breuif. in Polycratice lib. 2. cap. 6. Euseb. lib. 3.

Ecclesiast. cap. 6. Quam dira, & non explicabilis ser-

uone huc lachrymis tibi accidit fames o infelix Ieru-

salem, quae inter caetera, solummodo praenisa Iesum

monit ad compassionem, ab oculis eius lachrymarum

seruentioni diduxit riuulos? Fames, in qua Nobilis

Maria uteri sui charum pignus absumpsit? O rabidam

fimem! At, non bene merueras, non dicam sanguine

Prophetarum toties effuso, sed flagitio par non ad-

mittente, quod commisti, morte afficiens auctorem

vix, morte inquam, vitam ipsam in tam ignominio-

sum quam affligentis cruce actum? Facta est fames valida

in regione illa: valida, sed secundum mensuram delicti.

Ezech. 5. Patres comedent filios in medio tui, & filij co-

medent patres suos.

Thren. 4. Manus mulierum misericordium coxerunt

filios suos facti sunt cibi earum.

D. Augustinus, ser. 211. de tempore: In cibum pietas

uertitur, in pabulum suscepta soboles commutatur: ante

paritidum geritur qua ad funestas epulas ueniat. Ani-

ma artubus elicitur & matrum viscera polluantur. Innocens

sanguis effunditur, ut parentum rabida fames saginetur.

Euseb. lib. 9. c. 8. Egestas, & pestilentia mundum y-

nueriam arcto obsidione premebant circiter annum

septimum Imperij Constantini Magni. Verum nonne

propter persecutiones immanes Diocletiani in O-

riente, Maximiani in Occidente, in Christianos, tatas, Euseb. l. 8.

ve legio Thebanorum Christianorum duce S. Mauri-

cio penitus absumpta; septemdecim mille Christiani Oros. l. 7.

triginta dierum spatio diuerso martyrio extincti; vi-

gili mille alij vigiliam Natiuitatis Domini celebra-

tes supposito igne in Ecclesia consumpti sint? Euseb. c. 6.

modi facinora non merentur famem generalem?

Massius l. 8. Anno quinquagesimo 4. (qui & vltimus

imperij, magis, tyrannidis Neronis) tanta inualuit fa-

mes

2.

Luca. 19.

3.

4.

mes Romæ, vt Claudium Cæsarem populus in foro deprehensum crebris dicerijs, & panis fragmentis aded turpiter imperierit, vt vix in palatium fugiens multitudinis furorem effugerit. At nonne idem nullam commemorant historiographi, quod Roma excedere iussisset Iudæos, siue Iudæizantes adhuc, siue Christianos factos, omnes pariter?

Aët. 18.

Euseb.

Dion. vi.

Eior.

Imperante Commodo Imperatore rursus Romanæ caput mundi dira fames distorsit, propter sanctissimos Pontifices Sortherum, Eleutheriumque caesos.

5.

Massianus lib. 12. Chronicorum mundi. Circa annum quingentesimum 25. malè fortunatus Belisarius, tunc temporis aridente adhuc sorte secunda, centum mille militum exercitu arcta obsidione anno vno & novem diebus Romam premens, eò angustiarum diduxit Romanos, vt matres prolibus vescerentur: notne quia Authemius Arrianus, & Theodoria Imperatrix nefanda moliebantur in Sylverium Ecclesie vniuersæ caput?

6.

Diacanus lib. 17. Procop. lib. 3. Anno 517. tam dira fames inuasit vniuersum orbem, signanter Liguria & Italiae partes, vt matres dissecis prolibus ad instar luparum se palcerent. Eodem tempore Totila, cognomento flagellum Dei inuasit sanctam civitatem Romanam, in eaque nefanda, nouit quæ Deus, patrarat.

7.

Genebrardus Chronol. l. 2. Anno octingentesimo nonagesimo nono, tanta grassabatur vbiq; fames, vt cogerentur plurimi, ceu Tantalus, Cyclopes, Polyphemus, Erisichthon, ceu noui antropophagi humanis carnibus vesci: nūquid forte quia immanes tum temporis Hungari; flamma ferroque vniuersam Germaniam, Saxoniam, Franciam, Italiam vastarant, orbem vniuersum aded viris doctis exuerant, vt exulante ternum scientiæ viderentur? Cui cladi præsignanda fertur tunc natum monstrum canino capite, reliquis membris speciem humanam referens.

Sigebert.

Abbas

Vspersens.

Nicephorus Calixtus l. 11. hist. Eccles. c. 16. Tempore Valentis Imperatoris, insperato tanta ilico perualuit fames in Phrygia, vt eius incolæ misso natali solo

egerentur quidam Constantinopolim, alij ad alias Prouincias migrare. Verum Nicephori historia habet huic cladi tanta ansam dedisse octoginta clericorum iubente Imperatore Arriano, incensa nauis in mari necem. *Facta est fames valida.*

Massus lib. 16. Anno millesimo centesimo vicesimo quinto, tanta fuit hyemis asperitas, & actis intemperies tanta, vt vix in Maio florent arbores, & frumenta assiduis imbribus exundarent; quam calamitatem subsequuta annonæ penuria summo opere Gallos afflixit, annos circiter duos. *Facta est fames valida in regione illa.* An forte quia à quodam hæretico tunc impugnabatur licet frustra prope Antuerpiam sacrosancta Eucharistia?

9.
Eam hæresim dispauit s. Norbertus.

Massus lib. 18. Anno millesimo trecentesimo quinquagesimo primo, iterum misera Gallia annonæ caritate laborat. Frumenti sextarius octo libris Parisiensibus venit. *Facta est fames valida in regione illa.* At, paulò ante, anno videlicet millesimo trecentesimo quadragésimo nono flagellatorum secta, flagellariis suis parem baptismi effectum tribuentium affurrexerat in Gallia.

Idem ibidem. Anno millesimo quadringentesimo octogésimo nono, rursus in Gallia noua oborta fames, quæ plus centum mille homines perierunt. Venit frumenti congius Cameraci (referente historiographo Cameracensi) quadraginta octo libris. Vinum modicum, impurum, ferum, toruum, vix potui aptum erat. *Facta est fames valida in regione illa.* Non ita pridem, dissidia & iurgia erant inter Maximilianum Cæsarem, & Ludouicum vndecimum Gallie Regem.

10.

11.

Atque vt veniamus ad ea quæ nos ipsi vidimus, memoranda profecto fames anni millesimi quingentesimi octogésimi sexti & septimi fuit; quæ per orbem vniuersum adeò grassata est, vt vix hoc tempore refecti & exsatiati simus. Ea tanta fuit (vti sedulo notauit & monumentis reliquit M. Andreas Froye, Pastor & Canonicus Sogeniensis) vt sextarius siliginis in

12. & 13.

Hanno

Hannonia venierit anno 86. mense Maio decem libris Francis: & quidam Egidius Crufenarius quinque modios siliginis viginti quinque libris vendidit Sogenij, oppido. Anno subsequenti, 14. Iunij venit triticum Sogenij triginta libris turoneis, moneta Hannoniarum halicastrum, quod vocat, octodecim, & viginti libris spelta, octodecim; avena decem. 17. eiusdem mensis triticum triginta duabus libris; halicastrum recens quatuordecim. Aliquando, eodem anno triticum venit triginta quinque libris: panis pondus, quatuor solidi postmodum octo. Nanturci, ubi tunc temporis agebam, sextarius tritici ab exteris aduectus venit octo florenis, (totidem sunt librae Parisienses); spelta, tribus & dimidio; hordei quinque florenis; ac totidem solidi avenae, duobus, & quatuor solidis.

Fames istae, & quibus nuperis annis dixerati famis dira certe fuerunt; *Facta est fames valida in regione illa*: verum, inualueruntne aliquando plura facinorosa? Plures haereses? Plures seditiones, & conspirationes? Plures exactiones, & oppressiones pauperum, domus militiaeque; in urbibus, tuti; pace, bello? An unquam fastus, luxus, pompa vestium, impure libidines, & alia id genus, passim ut nunc visitata fuerunt? Exclamabo cum S. Hieronymo: *Quidquid patimur, peccata nostra meruerunt*. An unquam aurea secula vestium fulgore, ferrea moribus, qualia nunc habuit mundus

Ouid. 2. Aurea sunt verè nunc secula: Plurimus auro venit horum.
de arte. Auro conciliatur amor. Aurum omnes, victa iam parate,
Propert. l. colunt. Aurea secula; ferrea secula. Muri auro fulgent
 3. *Eleg. 11. mores, & animi ferri duriciem, inhumanitatem, avaritatem, immunitatem induerunt. Quantus nunc Dei,*
Horat. l. 1. Ecclesiae, sanctorum contemptus: Denique videtur ma-
Corm. lignitas rotæ gradum assequente supremum. Struma
Od. 6. temporum sumus, sentina omnium retro seculorum:
Fœcunda Itaque à Deo fames: non à sole, luna, astris, gelu, æthi-
cuius se- imbrium exundantia, sed à Deo propter peccata no-
sula; stra. Nec enim unquam perire fame infontem patere-
 eur Deus.

Leuit. 26. *Si in præceptis meis ambulaverint &c.*

His enim infert terra multum victum.

Plerumque abundant Deo auctore vniuersa apud iustos. *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus.* Ait ipse prodigus. Aut si omnibus non cumulantur, respectu quodam, saltem egestate non finire pe-

Exod. 16. riri, potius celi penario reserato manna educit: potius
3. Reg. 19. Angelos mittit, qui cibaria deferant: Elie in deserto &
Dan. 14. Danieli, in lacu leonū: potius volucres & corum adhibet famulos, vti quondam pauit ministratio coram S. Paulum cremicolā, qui quotidie medium panē ei deferebat. Ita factum narrat S. Hieronymus, in uice-
ius. Sexaginta iam anni sunt (loquitur Paulus) cum accipio quotidie dimidij panis fragmentum: nunc ad aduentum tuum (scilicet S. Antonij) militibus suis Christus duplicauit annonam. Ast plerumque inopia annoæ & fame premimur propter scelera nostra, quemadmodum prodigus hic propter sua.

Psal. 106. *Posuit flumina in desertum. & exitus aquarum in sitim; terram fructiferam in salsuginem, à multitudine inhabitantium in ea.*

Osee 2. & 8. *Conuertar & sumam frumentum meum in tempore suo.*

Ibidem. *Ventum seminabunt, & turbinem metent: culmus stans non erit in eo; germen non faciet satiuum: quod & si fecerit, alieni comedent eam.*

Leuit. 26. *Si non audieritis me &c. uisitabo vos uelociter in egestate. & ardore qui conficiat oculos uestris, & consumat animas uestras. Frustra seretis sementem quæ ab hostibus deuorabitur &c. Dabo uobis calum de super sicut ferrum, & terram aeneam. Consumetur in cassum labor uester, non proferet terra germen, nec arbores pama præbebunt.*

Deuteron. 28. *Si audire nolueris uocem Domini Dei tui &c. maledictus in ciuitate maledictus in agro. Maledictum horreum tuum & maledicta reliquia tua.*

Prou. 3. *Egestas à Domino in domo impij.*

Quare, ingruente fame, nihil tutius, consiliarius nihil, quam in gratiam cū Deo redire per penitentiam ad quam ut nos pertrahat calamitatus urget. *Eia, Audito.*

Auditores, quandoquidem adeo malum atrox est fa-
 mes, uti diximus, & multo anxij animi matore experi-
 mini quotidie: nec eam immittat Deus, qui totus bo-
 nus est, capessendæ voluptatis ergo, aut ut inopia no-
 stra pascatur, sed ut ad incitas reductas voluntates no-
 stras tumultuarias, & perduelles, facilius cogat man-
 datorum suorum subire iugum, quorsum tantam cla-
 dem procul finibus nostris non pellimus pœnitentiâ?
 Ipsa, flagellum aptissimum abigendo illi horrendo
 monstro, etiam solo nomine. *Monstrum horrendum in Virg. 3:
 Eneid.*
 gens. Ipsa magnes est, attrahendæ ad nos ybertati, abû-
 dantiæque bonorum omnium. Arripiant præsci ethni-
 ci Græci virgas materiales, & abigendæ fami, inueher-
 dique diuitijs & sanitate proferant ista Εξω βελιμορ
 τω τὰ δὲ πύλαω. *Foras famem: intro diuitias & sa-*
nitatem. Nobis vnicum sit pœnitentiæ flagellum eli-
 minandæ. Hac ratione fiet satis expectationi diuinæ.
 Quorsum rabida fame sponte tabescere & emori; ex
 quo largè, liberaliter, beatè viuere pœnitudine cõce-
 datur: Necdum ad sufficientiam spectastis mortis si-
 mulachra in numerosis egenis, quibus loquentibus, &
 mendicantibus præ foribus vestris, in fronte, in vultu,
 in faucibus, & quâcumque lumina flecteretis mortis
 genuina erat imago? Aut, mauultis pœnitentiâ dif-
 ferre, donec abligurietis animantia cûcta, eorum e-
 liza coria, asinorum capita, fimum columbarum, exu-
 mias, vel donec compellamini proles in humanè per-
 èptas iteratò in vterum dentibus tritas remittere per
 os? Truces parentes vos, si solo pœnitere, & emenda-
 tione miseratio subit nulla mentes vestras, nõ dicam,
 tot egenorum Lazarorum ante fores vestras iacenti-
 um, zrumnis à sceleribus vestris manantibus oppres-
 sorum, sed vestri, sed vestrorum domesticorum, sed
 charorum pignorum; qui, & fame pereunt, & fortè
 viscerum vestrorum latebras denuò subibunt. Imma-
 nes, qui cum beatos degere dies pœnitentiâ possint;
 vel maxime suspirium vnicum depromere abuuunt, ut
 vitæ propriæ, vitæ suorum consulant, ut patriæ, com-
 muni

muni omnium matri, pessum eunti, & inedia percun-
propter natorum flagitia opitulentur. *Patere, aut ali-*
sine.

CONCIO SECUNDA.

Græc. 4.14. δαπανήσας δὲ αὐτῷ πάντα, ἄρτιος ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστέρησαι.

Vulgata. 4.14. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cepit egerere.

Syrinca. 4.14. Quumq; consumpsisset quicquid habebat, facta fames magna in regione illa, & cepit egerere.

ARGUMENTVM.

1. Proœmiolū. 2. Omnis fames à Deo. 3. Error Manichæorum. 4. Triplicis generis mala. 5. Misericordiarum nostrarum nos ipsi cutores. 6. Omne virulentum animal, quid cōmodi, & omne malum quid boni habet. 7. Prouincia ad quam profectus est prodigus cui fames percussa: de signis malitiæ eius ex positione, siue cōpositione, aut priuatione seu omissione. 8. Duplex iustitia. 9. Qui non puniunt sceleratos, puniuntur à Deo multo. 10. Coniectatio innocentia prouincia laborantia fame. 11. Quantum valeat bonorum consortium. 12. Quantum noceat malorum societas. 13. Fortè clamorū peccauit prodigus.

Thron. 4. **E**Multis quarimonijs, quas mærens deponit letemias in lamentis, hæc haud infima censenda est: *Paruuli petierunt panem & non erat qui frāgeret eui. Deplorandū sanè, ad litteram, petere panem, nec obtinere: aut multo magis secundum mysterium, summe expetere scientiam rei, nec inuenire qui eius intellectu demonstrare, aut possit, aut velit. Hæc profero, quod veretur nunc qui hesternæ luce, vicumq; in dīstinctib*